

PROFESNÍ SVĚT: Soudce

Stejně jako člověk není posledním soudcem a nemůže nikomu ukládat konečné tresty, není člověk ani lékařem duší. Žalářováním nejde způsobit vnitřní proměnu člověka. Tu může způsobit jen Duch svatý skrze faráře a diakony nebo skrze kohokoliv, kdo naplňuje ona slova „byl jsem ve vězení – a navštívili jste mě“.

Sílu krále je láska k právu, Tomáš Pavelka / 7

Rozhovor se státním zástupcem	9
Kdo je přisedící a co řeší pastýřská rada	11
Ve Žďáře nad Sázavou vyšli ven	24
Diakonie: Násilnicko-český slovník	36

foto: Pavel Capoušek

ÚVODNÍK

- 3** Jedněte s lidmi tak, jak byste chtěli, aby oni jednali s vámi – *D. Ženatá*

TŘINÁCT

- 4** Výzdoba Bible kralické – *M. Fůrová*

BIBLICKÁ ÚVAHA

- 5** Toho času v Izraeli soudila prorokyně Debora, žena Lapidotova – *M. Zoubek*

TÉMA

- 7** Silou krále je láska k právu – *T. Pavelka*
9 Úkolem státního zástupce je připravit kauzu. Rozhovor s Janem Latou – *J. Kirschner*
11 Přisedící – *H. a V. Svobodovi*
12 Pastýřská rada – *P. Pokorný*

OTÁZKA NA TĚLO

- 13** Které činy by měly být podle vás přísněji trestány?

CÍRKEV ŽIJE

- 21** Mezi teologií a historickou vědou – *O. Halama*
22 Kostel v Bjeliševci slouží deset let – *D. Ženatá*
24 Vyjít ven – *M. Erdinger*
25 Kurz pro laiky a ordinace – *P. Gallus*
26 Hudba v životě, život v hudbě. Rozhovor s M. Horkou – *D. Ženatá*
29 Základní kámen a kámen úhelný – *R. Rařflová*
30 Osmdesátiny profesora Erazima Koháka – *B. Hájek*

MOJE CÍRKEV

- 31** Alternativní pohled na církevní peníze – *J. Hoblík*
33 Jak dlouho vydržela odluka církvi od státu – *N. Z. Dvořáková*

SURSUM CORDA

- 38** Církev svou svatou obecnou – *L. Moravetz*

DIAKONIE

- 36** A jakou řečí mluvíš ty? – *P. Hanych*

SLOVO

- 38** Had – *L. Ridzoňová*
39 Proste, hleďte, tlučte... – *Š. Grauová*
41 Tomáš Bísek: Ohledávání – *J. Nadrchal*
42 Neodsuzuju ho, že si našel jinou... – *A. Balcar*

ÚVODNÍK

Jedněte s lidmi tak, jak byste chtěli, aby oni jednali s vámi

„**J**ak byste chtěli, aby lidé jednali s vámi, tak vy jedněte s nimi; v tom je celý Zákon, i Proroci.“ To je Ježíšova rada. Jak prosté. Bezmála dva tisíce let si to každý může v Bibli přečíst. Kdybychom se tak opravdu chovali, nebylo by dnes v rubrice Téma o čem psát. Nebylo by třeba žádného soudce, aby posoudil provinění a stanovil trest.

Starozákonní „oko za oko, zub za zub“ sice dávno neplatí, za krádež čokolády v supermarketu vám dnes ruku neuseknou. Na druhou stranu se občas vynoří až zarážející nepravosti některých velkých „ryb“ a později se ukáže, že právo je na ně krátké. Není něco špatné? Kdo překročil zákon, měl by si odpykat trest. Naše lidské soudy jsou však jen dočasné a předběžné. Spíše by nám mělo jít o vnitřní proměnu chybujícího člověka, kterou může způsobit jen Duch svatý skrze kohokoliv, kdo naplňuje ona slova „byl jsem ve vězení – a naučtili jste mě“.

V rozhovoru se státním zástupcem nahlédneme trochu do světa spravedlnosti a práva, v krátkém příspěvku představí svou práci také přisedící senátu. V Českobratrské církvi evangelické nemáme žádný „církevní soud“, konflikty řeší Pastýřská rada. Co je náplní její práce se dočtete v dalším článku rubriky Téma.

Do rubriky Církev žije se nám opět nevešlo všechno, co bylo připraveno. Jsme rádi, že posíláte své příspěvky z důležitých a zajímavých akcí ve sborech či v seniorátech, které jsou potěšením pro čtenáře a mohou být inspirací.

V čase, kdy toto číslo opouští tiskárnu, se schází synod, nejvyšší zákonodárné a řídicí shromáždění Českobratrské církve evangelické, složené z volených poslanců. Nejdůležitějším tématem jednání bude nadcházející samofinancování života církve. V dalších číslech Českého bratra vám přineseme výsledky jednání synodu i analýzy a dopady přijatých rozhodnutí.

Inspirativní čtení vám, milí čtenáři, přeje

Daniela Ženatá

Výzdoba Bible kralické

Kralická tiskárna tiskla na ručním tiskařském lisu přeneseném z Ivančic. O tom, že vlastnila velké množství různých písem, svědčí jak samy kralické tisky, tak také archeologické nálezy z Kralické tvrze. V 50. letech 20. století proběhl v Kralicích archeologický průzkum, při němž bylo nalezeno mimo jiné kolem 1000 zachovaných kusů literek a ozdůbek. Typy tiskárna nejen kupovala z odborných písmolijen, ale také sama vyráběla. Papír byl nakupován nejprve v papírně ve Velkých Losinách, později v Omicích u Jihlavy.

Hlavní titulní listy *Šestidílký* byly tištěny ze dvou štočků, vnitřního textového s názvem knihy a vnějšího s dekorativním rámcem. U prvních pěti dílů byl zaktualizován pouze jejich název a datace, vnější rámeček zůstal stejný. Ve vrchní části tohoto rámečku se nachází medailon z trnové koruny, obklopující beránka, symbol Krista a zároveň symbol Jednoty bratrské. Titulní list šestého dílu se liší také podobou vnějšího štočku. Ten tvoří dvanáct kartuší zpodobňujících evangelisty a výjevy z Kristova života. Až do třetího dílu se objevuje téměř identická výzdoba knih, jejímž autorem byl pravděpodobně grafik Martin Dadán. Za grafickou podobou šestého dílu stál Václav Elam, který tematizoval své dřevorezy podle novozákonního obsahu. Kromě vlysů se v *Šestidílcce* nacházejí dále mauresky, osobní signety tiskařů Bible a znaky nebo emblémy dalších osob, které se podílely na jejím vzniku.

Ilustrativně nejvýpravnější podobu má první jednodílné vydání *Bible kralické* (1596), určené především laikům. Na titulním listě je mimo jiné zobrazeno neobvyklé christologické téma nazývané Kristus Triumfans. Královskou korunou korunovaný Kristus sedící v triumfálním voze, taženém dvěma beránky a řízeném andělem,

drží v pravé ruce korouhev s praporem v podobě kříže (atribut vítězství), zatímco v levé ruce má na laně uvázané postavy smrti a ďábla. Vpředu ho předchází zástup, v jehož čele jde s harfou král David. Jedná se o antický motiv, který načerpal jeho tvůrce, grafik Václav Elam, jenž stojí také

Vlys z 1. vydání Jednodílký (1596), uprostřed beránek s korouhví a andělci vrážející tyč do hadích tlam

za výtvarnou podobou 2. vydání *Jednodílký*, z německých a možná italských vzorů. Ve výzdobě této Bible nacházíme větší bohatost motivů. Romanitost zobrazovaných zvířat (krokodýl, krab, sloni apod.) a postav je znásobena vyobrazeními fantaskními (jednorožci, lidské postavy s rybím ocasem atd.).

Inspiraci nacházeli tvůrci výzdoby *Kralické bible* jak v Čechách, tak v zahraničí, nelze jim ale upřít ani vlastní originalitu. Podoba kralických edic nás nenechává na pochybách o mistrovském umění kralických tiskařů a řezbářů.

Mirka Fúrová

Toho času v Izraeli soudila prorokyně Debora, žena Lapidotova

Soudců 4,4

Před více než třemi tisíci lety přicházely izraelské kmeny z Egypta na Kanánu. O této době se dočteme v knize Soudců. Izrael byl tehdy zcela jiný než okolní národy. Ty měly relativně pevnou státní strukturu v čele s králem. Izrael nemá žádného krále, žádné centrum moci, a tak si každý dělá, co uzná za vhodné. Žel, často při tom lidé zapomínali na toho, kdo je stvořil a kdo je vyvedl z egyptského otroctví. A to mělo své následky. V knize Soudců čteme jako refrén: Izraelci se dopouštěli toho, co je zlé v Hospodinových očích – i vydal je Hospodin do rukou jejich nepřátel. Někdy na pár let, někdy na dvacet, někdy na čtyřicet.

Je to taková nevyřčená otázka pro nás – pro křesťany 21. století: A jak je to s námi? Děláme také špatné věci? Zapomínáme na Hospodina? A divili bychom se, kdyby nás Hospodin vydal do rukou našich nepřátel? Anebo to už dneska neplatí, protože žijeme pod milostí Kristovou a můžeme se na to spolehnout?

A právě v těchto zvláštních dobách osídlování zaslíbené země si Pán Bůh povolává soudce, aby skrze ně vyřizoval lidu svou vůli, aby připomínal lidem své dílo a učil je, jak mají žít. A také proto, aby je vysvobodil z rukou nepřátel. Funkce soudců nebyla dědičná, soudcové neměli žádný státní aparát, žádné zkušenosti s řízením, žádné lidské předpoklady. Pán Bůh přitom povolával soudce nepravidelně, vždy na omezenou dobu jeho života a často jen pro omezenou část Božího lidu. Lid staré smlouvy tak poznával znovu a znovu, co to znamená spolehnout se na Boží milost a nikoli na lidskou zajištěnost. A navíc i u vlastního povolání soudců to bylo složité: někteří se tomu totiž bránili, viz například příběh o Gedeónovi. Pán Bůh tak v dobách soudců

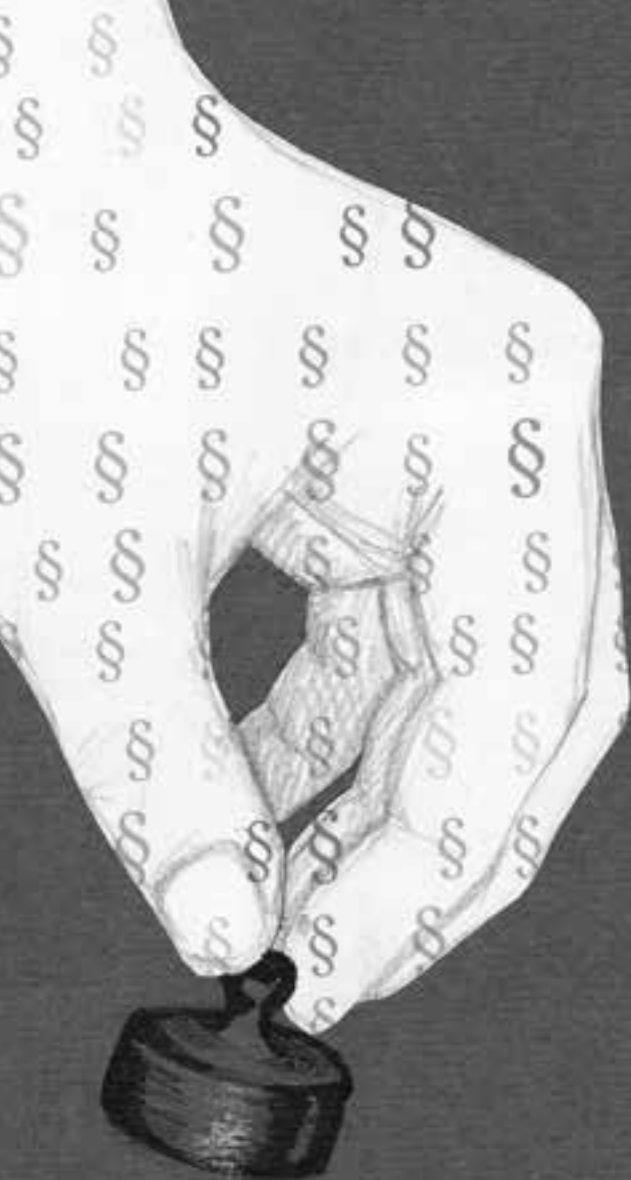
docela prakticky a velice názorně učil svůj lid, co to znamená spoléhat se na Boha, a ne na člověka.

Soudcové byli zpravidla muži, ale Debora byla žena. Proč právě žena – těžko říci. Ale lidu i toto sloužilo k dobrému: znovu si tak připomínali, že nejde o člověka, ale o Boha a o jeho vůli. Nejde o to, zda je soudcem muž či žena, ale jde o poznání vůle toho, který se nám skrze soudce dává poznat. Nový zákon pak říká otevřeně, že u těch, kteří oblékli Krista, už není rozdílu mezi mužem a ženou, ale všichni věřící jsou dědicové Božích zaslíbení.

Soudcové měli v tehdejších dobách dvojí funkci: v dobách míru soudili lid, v dobách války to byli vojenští velitelé. U Debory to bylo trochu jiné: ta v míru sice soudila lid, ale do boje z Božího pověření povolala Báraka, aby byl vojenským velitelem on. I zde však vidíme lidskou slabost: Bárak, místo aby prostě přitakal na Boží povolání, chce mít v boji Deboru s sebou. Jako by nevěřil, že s ním je Hospodin.

Knihy Soudců nám tak klade otázky, které jsou někde mezi řádky: My všichni přece žijeme svým osobním rodinným, pracovním a církevním životem – a na co či na koho přitom spoléháme? Na pevnou strukturu, na dobrou a promyšlenou organizaci, na lidská pravidla a řády, na naše zvyklosti, na lidské předpoklady – anebo se učíme ve vši naší nezajištěnosti spoléhat na Pána Boha? Je On a jeho slovo tím určujícím v našem rozhodování? Věřme, že Bůh se nám dává poznat i dnes. Činí tak často nepravidelně a různým způsobem, ale přece jistě: při čtení Písma, na modlitbách, při kázání, ve společenství, skrze konkrétní lidi či jinak. On se nám dal poznat ve svém Synu Ježíši Kristu.

Mikuláš Zoubek, lékař a ordinovaný presbyter

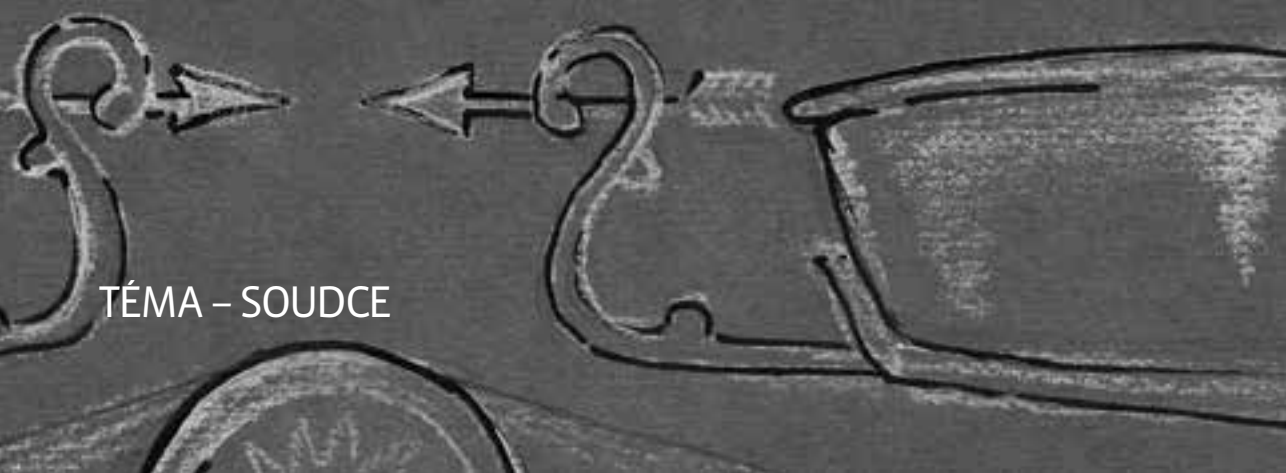
Modlitba

Hospodine,
zkoumáš mě a znáš mě
víš o mně, ať sedím nebo vstanu, zdálky je ti jasné...

Pane Bože, Tobě je jasné úplně všechno
soudíš...
mám trochu strach
nic před tebou neschovám
pouhý obhájce, který mě bude omlouvat
a vysvětlovat, proč se co stalo...
nestačí
ale já mám přímluvce
je u tebe a říká:
i za ni prosím...
i nad ní se slituj...
sama nemá co nabídnout
ale já ji mám rád

za to děkuji
Pane Ježíši
amen

*modlitba Lenky Řidzoňové
obraz Lydie Férové*

TÉMA – SOUDCE

Silou krále je láska k právu

Boží právo je jiné než naše

I dosedne na trůn, Bůh jej chválí, že žádal o „rozumnost při soudním jednání“.

Ano, tak je to tam napsáno; nikoliv moudrost, kterou pak Šalomoun proslul a jak se to ve zkratce podává. Z dobré soudní praxe pak vyrůstá i bohatství Izraelského království a z toho zase jeho vojenská a politická síla. (Pokud tedy jde vystopovat cesty, kterými se šíří Boží požehnání.)

Zákon médský a perský

Celkem nápadně se pak svaté historii podobá vývoj světských říší: Mocnými se stanou Peršané, u nichž platí, že „podle zákona Médů a Peršanů žádný zákaz ani výnos, který král vydá, nesmí být změněn“. Právnicky založení Římané pak mocí mnohonásobně předčí daleko kulturně a filozoficky vyspělejší Řeky. Britští soudci později zasedají ve svých parukách i ve výhni Indie a vůbec na všech místech té asi dosud nepřekonané říše. Žezlo světové moci od nich pak přebírají a přece jen stále nějak drží Spojené státy, kde je možnost dovolávat se práva tak široká, že občas plodí i zvláštní výstřelky – třeba když někdo v mikrovlnné troubě suší kočku a pak se soudí s příslušnou firmou, že v návodu neuvedla, že se to nesmí.

Na krátko se dá moc získat i jinak, trůn se dá postavit také z bajonetů – ale nedá se na něm dlouho sedět. Sovětská říše zla tu byla 74 let – to není více než jeden lidský věk. Hrůzovláda v Číně, se kterou, jako ve Zjevení, obchoduje celý svět a u které se zdá, že bezprávi nakonec vede k prosperitě, je tu jen 64 let – uvidíme, jak to s ní bude za deset až dvacet let. Trvalejší bohatství a tedy i trvalejší moc však vyrůstá z dobrých soudů. Protože nikdo nemá moc chuť se o něco snažit, když si nemůže být jist, zda mu zítra všechno, čeho se svým úsilím domohl, někdo nevezme.

Moudrost, nebo bohatství a moc?

Ale vraťme se k Boží odpovědi Šalomounovi. Bohatství, moc a slávu dostává k rozumnosti soudního rozhodování nádavkem. Tyto věci jsou nezamýšleným efektem jeho prosby, nikoliv jeho cílem. A tak, i když právo obvykle vede k prosperitě a moci státu, prosperita a moc rozhodně není cílem práva. Právo má smysl samo o sobě.

Právo na uznání a čest

Účelové chápání práva vede k jeho ohýbání. Daniel je v Persii hozen (podle platného práva) do lví jámy. Římané ukřižují Krista, který se nepřímou přiznal, že je král Židů – a tedy povstalec. Protože zde je konečným cílem práva udržet moc státu. Anglické právo 18.–19. století odsuzuje člověka na galeje kvůli krádeži housky, protože základem práva je zde nedotknutelnost majetku. Právo je vždy nějak deformováno. Cíl dnešního práva se tak možná pomalu posouvá k nároku každého člověka na stejné uznání, stejnou čest. V notném zjednodušení: ve starověku byla cílem práva moc, v mladším novověku bohatství, v naší současnosti se jím stává uznání – sláva. Moc, bohatství, slávu – nic z toho Šalomoun nechtěl, ale chtěl „rozumnost při soudním jednání“.

Odměna a trest

Když přemýšlíme o právu, měli bychom vzít v potaz slova Žalmy 99: „Silou Krále je láska k právu.“ Právo je třeba milovat, jak dokládají mnohé další žalmy. Dovedeme se rozčítit i nad nespravedlností, která se děje třeba i někomu, koho jsme v životě nepotkali. Když televize uveřejnila záběry norské věznice, připomínající středně drahý hotel, kde si má svůj trest odpykat hanebný vrah Breivik, mnoho lidí cítilo pobouření, i když se jich to ani v nejmenším osobně nedotýká. Jde také o to, aby ten, kdo překročil zákon, zakusil trest. Jde o to, aby naše činy měly ve světě ►

nějaký měřitelný důsledek, abychom dostávali ze světa odezvu na své činy, odměnu nebo trest.

Jan Kalvín ve své *Instituci* použil následující příklad, aby doložil, jak se Bůh dává světu poznat skrze přirozené poznání: „Každý člověk přirozeně očekává na světě spravedlnost. Přitom i v nejlepších časech je někdo odsouzen neprávem, některý viník zase trestu unikne. A když spravedlnost nepostihuje úplně všechny stejně, je to spravedlnost? Dokonalá spravedlnost nikdy nebyla, a přesto s ní všichni automaticky počítají. To proto, že všichni podvědomně vědí o posledním Soudci všeho světa.“

Právo od Boha

Po větě „Silou krále je láska k právu.“ následuje: „Ty jsi určil právní řády“. Právo pochází od Boha a nikdy je nejde narazit na jedno kopyto. Jeho konečným cílem není ani ochrana státu, ani majetku, ani lidské důstojnosti, svobody či blaha. Konečným cílem práva je, aby věci byly tak, jak prostě mají být. Ježíšova rada, která se takovým zjednodušením zdá být, totiž „jak byste chtěli, aby lidé jednali s vámi, tak vy jednejte s nimi; v tom je celý Zákon, i Proroci“, je určena tomu, kdo Zákon přestoupit nechce; neřeší, co dělat s tím, kdo takto nesmýšlí, kdo už Zákon překročil.

Boží právo je jiné než naše. Naše věznice jsou plné různých zlodějíčků. Zákon za krádež ukládá pouze dvojnásobnou náhradu ukradeného,

žádné vězení. Ve skutečnosti není krádež ani v Desateru. V osmém přikázání jde totiž o krádež člověka, únos. A právě ten trestá Zákon ze Sinaje smrtí (Ex 21,16) jako všechna ostatní přestoupení Desatera. U nás jste za takové jednání, které bez výjimky vede k částečnému duševnímu zmrzačení oběti, za pár let venku. Nechápu, proč má někdo sedět ve vězení za krádež, když okradený touto cestou stejně své věci zpátky nedostane. A nechápu, jak může vyváznout životem únosce. Boží Zákon je prostě lepší než naše zákony.

Po zprávách o hanebném únosci Arielu Castrovi, který v USA mnoho let věznil a zneužíval unesené dívky, mi jedna příbuzná řekla, že by takového člověka doživotně mučila. Boží Zákon takové odstupňování trestu nezná. Zná peněžní náhradu, zná „oko za oko“, umí vyrovnat, co vyrovnat jde. Jinak zná vyobcování (vyloučení z obce) a popravu. Rozlišuje: toto jde ještě spravit, po tomto už člověk nepatří mezi ostatní. Člověk nemůže být posledním soudcem a ukládat závěrečné tresty. A přesto zase podobné naše rozhorlení ukazuje na konečný soud Krista, který je předestřen ve Zjevení: „Kdo kleká před šelmou a před její sochou, kdo přijímá její cejch na čelo či na ruku, bude pít víno Božího rozhorlení, které Bůh nalévá neředěné do číše svého hněvu; a bude mučen ohněm a sírou před svatými anděly a před Beránkem“.

Proměna provinilce

Jako ale člověk není posledním soudcem a nemůže nikomu, ani Arielu Castrovi, ukládat konečné tresty, není člověk ani lékařem duší. Mocenskými prostředky, žalářováním, nejde přivodit vnitřní proměnu člověka. Tu může způsobit jen Duch svatý skrze faráře a diakony nebo skrze kohokoliv, kdo naplňuje ona slova „byl jsem ve vězení – a navštívili jste mě“. Vyhoceně: Kristus řekl lotru na kříži: „dnes budeš se mnou v ráji“, neřekl však sundejte ho z kříže. Neměli bychom se tvářit, že vězením někoho léčíme ze zločinných sklonů. Nemáme moc zatracovat, nemáme ovšem ani moc spasit. Naše soudy a spravedlnost jsou jen dočasné a předběžné. S takovým vědomím se i křesťan má ujmout soudu, pokud je k tomu povolán.

Tomáš Pavelka

(výřez z obrazu J. A. Schöpfa Šalomounův soud)

Úkolem státního zástupce je připravit kauzu

Zdánlivě neužitečné studium teologie mě značně obohatilo

Jan Lata vystudoval právo na Právnické fakultě UK v Praze a teologii křesťanských tradic na ETF UK v Praze. Pracoval na Nejvyšším a Ústavním soudě. V současnosti působí jako státní zástupce v Brně. Je katolík, ale i člen Evangelické liturgické iniciativy Coena.

Honzo, pracuješ v současnosti jako státní zástupce. Můžeš více přiblížit náplň práce prokurátora a kauzy, které řešíš?

Prokurátory již bohužel od roku 1994 nemáme, jen státní zástupce. Mně se označení prokurátor líbí, je úderné a nemusel bych nikomu složitě vysvětlovat, koho vlastně zastupuji. Jakkoliv má negativní konotace z doby minulé, prokuratura a ne státní zastupitelství existuje v řadě evropských zemí (včetně Slovenska). Ale k tvé otázce; státní zástupce je výlučným žalobcem v trestních věcech, jen on rozhoduje, kdo bude obžalován pro spáchání trestného činu. Z toho vyplývají dva hlavní úkoly. Prvním je dozor nad činností policie v přípravném řízení (v prověřování a stíhání konkrétní osoby). Garantuje, že policie postupuje podle zákona, že provádí důkazy, které budou použitelné před soudem, může jí dávat pokyny k dalšímu průběhu vyšetřování apod. A poté, co policie svoji práci skončí, rozhodne, zda je namístě věc obžalovat či zastavit a v prvním případě zastupuje obžalobu u soudu, vůči jehož rozhodnutí může podat odvolání.

A ještě k náplni mé práce. Dříve jsem působil na Městském státním zastupitelství v Brně, kde jsem se zabýval obecnou kriminalitou se specializací na drogovou trestnou činnost, trestné činy z nenávisti nebo sériovou majetkovou trestnou činnost (krádeže aut). Od loňského roku jsem na Nejvyšším státním zastupitelství, kde mám zjednodušeně řečeno na starosti dohled nad nižšími stupni státních zastupitelství.

Před svým nástupem do státního zastupitelství jsi pracoval i v nejvyšších soudních instancích. Jak vnímáš odlišnost postavení soudce a státního zástupce?

Předesílám, že jsem na Nejvyšším i Ústavním soudu působil jako asistent soudce, což pro mě byla nedocenitelná zkušenost. Státní zástupci a soudci toho mají víc společného než odlišného. Na výkon jejich funkcí jsou obdobné požadavky: právnické vzdělání, praxe, odborné zkoušky; musí se zdržet všeho, co by narušovalo jejich nezávislost; zbavení taláru mohou být jen v kárném řízení apod. Soudce nicméně na rozdíl od státního zástupce finálně rozhoduje o vině a trestu. Úkol státního zástupce je však neméně významný: musí „připravit kauzu“, tj. obstarat přesvědčivé a použitelné důkazy, prověřit obhajobu obviněného apod. Pokud je věc v přípravném řízení dobře zpracována a na soud předložena takříkajíc na stříbrném podnose, má soudce snadnou roli. Naopak při zpackaném přípravném řízení sebelepší soudce bič v podobě odsuzujícího rozsudku neuplete.

Vystudoval jsi i teologii. Jaký přínos může mít teologie pro kariéru právníka?

Spíš má přínos pro moji „kariéru křesťana“. Ke studiu práv jsem do určité míry přistupoval jako k vyučení se řemeslu, které mě bude živit, zatímco studium teologie bylo cosi na první pohled neužitečného, co mě však značně obohatilo. Jako konvertita jsem některé věci viděl jednoznačně (a zjednodušeně) a studium teologie mé čerstvě nabitě jistoty narušilo a rozšířilo úhel pohledu. Institut ekumenických studií, který obor Teologie křesťanských tradic zabezpečuje, je i společenstvím křesťanů různých denominací, který se společně modlí, slaví a sdílí svoji víru.

A obohacení pro kariéru právníka? Možná na rozdíl od kolegů navrhuji v některých případech o něco mírnější tresty. ►

Jaký je tvůj názor na amnestii obecně a na konkrétní případ z „dílny“ prezidenta Klause?

Amnestii pokládám za zcela mimořádný institut, který by se měl uplatnit při zásadních společenských změnách, které 1. 1. 2013 zjevně nenastaly. Největší kritiku vzbudil ale čl. II amnestie, týkající se údajně dlouho trvajících kauz. Řada poškozených tak de facto ztratila možnost dočkat se odškodnění, neboť šance na úspěšné uplatnění nároků v civilním řízení postupem času razantně klesá. Důvody amnestie jsou pro mne záhadou, leč nezbyvá mi než ji respektovat. Ani u omilostněných ani u amnestovaných jsem nezaznamenal lítost či snahu odčinit trestný čin, a to ani před ani po udělení milosti či amnestie. Teologický pojem milosti pokládám za zásadně odlišný od právního institutu milosti coby oprávnění prezidenta republiky.

Vraťme se na závěr k tvým soukromým aktivitám v evangelické liturgické iniciativě a v politice. Pokud vím, angažuješ se ve Straně zelených. Nejde o střet zájmů? Může být státní zástupce politicky aktivní?

Zákon státnímu zástupci členství v polické straně nezakazuje. Musí se samozřejmě vystríhat všeho, co by mohlo vyvolat pochybnosti o jeho nestrannosti v konkrétní kauze, což ale neznamená, že by měl sedět v klášteře. K Zeleným jsem vstoupil dávno předtím, než jsem byl jmenován státním zástupcem, a to z přesvědčení, že jen daleko větší angažovanost občanů může naši politiku změnit k lepšímu. Poté, co jsem se stal řadovým žalobcem na okresním státním zastupitelství a řešil běžnou kriminalitu, jsem neviděl důvod, proč členství ukončit. Pracoval jsem nicméně pouze uvnitř strany v různých komisích apod. a nikdy jsem jménem politické strany nevystupoval. Po přeložení na Nejvyšší státní zastupitelství jsem si vyhodnotil, že by mé členství v politické straně mohlo být vnímáno kontroverzně, a proto jsem ze strany vystoupil.

Jako katolík se léta zapojuješ do aktivit liturgické iniciativy v evangelické církvi. Co to pro tebe znamená? Myslíš, že může být tvůj ekumenický nadhled přínosem pro liturgickou obnovu v ČCE? Nebo naopak, jak někteří tvrdí, jen potvrzuješ předpoklad, že Coena

se jen snaží o „pokatoličtění“ reformované liturgie, která žádnou reformu nepotřebuje?

Jak už jsem uvedl shora, jsem konvertita. S žitým křesťanstvím jsem se poprvé sblížil na přelomu střední a vysoké školy ve sboru ČCE v Brně Židevicích u faráře Kašpara, kterému jsem dodnes vděčný za jeho nenásilné uvádění do církve. Po odchodu na vysokou školu do Prahy jsem všomky byl „lapen Halíkem“ a pokřtěn v katolické církvi. V ČCE mám nadále řadu dobrých přátel, zejména si však cením koncentrovanosti evangelíků na základ křesťanské zvěsti: narození, smrt a vzkříšení Ježíše Krista. U katolíků naopak někdy cítím, že jsou od těchto pokladů víry rozptylováni různými formami lidové zbožnosti, vírou v soukromá zjevení, vědomím vlastní výlučnosti apod.

Jedním z důvodů, proč jsem se rozhodl pro křesťanství v katolické, a ne v evangelické církvi, byla právě převládající podoba bohoslužeb v ČCE, které slovy Miloše Rejcherta občas připomínají přednášku proloženou zpěvy. Rozhodně si ne-

myslím, že by evangelíci měli bezduše převzít katolickou mši, ale slavení nedělní bohoslužby bez večere Páně je jednoduše deficitní (pro změnu cituji prof. Filipiho). Coena je tak pro mě platformou, která spojuje, co je mně na obou

denominacích drahé. Navíc je pro mne coby otce tří malých dětí krajně osvěžující účastnit se setkání, kde se mohu modlit, teologicky vzdělat a v neposlední řadě pobýt s kamarády.

Ptal se Jan Kirschner

PRO HOSPODÁŘSKOU KRIMINALITU I VRAŽDY

Přisedící

„Selský rozum“ u trestního senátu

Již druhé volební období působíme s manželem ve funkci přisedících v senátu krajského soudu. Přisedící existují u soudů okresních a krajských. Přisedící je členem senátu v první instanci, za komunistů se říkalo „soudce z lidu“. V řízení před soudem rozhoduje senát nebo samosoudce. U okresních soudů jsou přisedící voleni obecními zastupitelstvy z příslušného obvodu soudu, u krajských soudů pak krajskými zastupitelstvy.

Senát krajského soudu je tvořen předsedou senátu-profesionálem a dvěma přisedícími, jestliže rozhoduje jako soud prvního stupně v trestních věcech. V ostatních věcech rozhoduje soud buď samosoudcem, nebo v senátech složených ze soudců-profesionálů.

Na počátku stála osobní výzva jednoho člena zastupitelstva. Když jsme s kandidaturou souhlasili, mohli jsme být krajským zastupitelstvem zvoleni. Působíme u trestního senátu, kde se rozhodují v prvním stupni případy s návrhem odsouzení na pět let nepodmíněně a výše. Mým prvním soudem byla vražda, u které byl jasný pachatel, šlo o posouzení příčetnosti. Velmi zajímavé bylo sledovat myšlenkové postupy soudce, práci s psychologií a bezpochyby jeho vlastní zkušenosti. Vidět pachatele plačícího v soudní síni není pro každého. Překvapivou zkušeností pro manžela bylo, když jej soudkyně vyzvala k vedení výslechu, který se týkal otázek přímo z jeho oboru.

Obecně jsou nejtěžší případy z oblastní hospodářské kriminality. Dobře a rychle se soudí vraždy, i když to je také pro senát právně nároč-

né. V televizi vše vypadá lépe, i po detektivce se spí příjemněji než po hlavním líčení.

Jaký má tato práce přínos? Rozhodně je pomocí soudci toužícím po laickém prvku při nelehké rozhodovací roli – pohled jiných profesí a životních zkušeností. Názor zrušit přisedící úplně nesdílíme. Myslíme si, že vše nestojí na odbornosti soudce. I soudci jsou jenom lidé. Samozřejmě lépe vědí jak soudní jednání řídit, ale když dojde k neveřejnému hlasování, většinou rádi slyší laický hlas. Při hlasování se má vyjádřit nejprve mladší přisedící, pak starší a teprve pak soudce.

Převážně se soudí před prázdnou síní nebo s novináři, kteří jsou zde často jen kvůli zajímavým snímkům a chtějí především jednoduché informace k bulvárním zprávám. Máme zkušenost, že když jednání navštíví studenti, začnou se více zajímat o činnost soudů a kladou si nejrůznější otázky kolem (ne)spravedlnosti. Rozhodování soudů je činnost s přísným formalismem, snad až pedantským. Má to ale dobré důvody. Vidíme, jak se práce soudu liší od jednání, která známe třeba ze svých profesí. Máme ale za to, že bychom měli na pravidla preventivně více dbát. Příliš rozšířené porušování i jednoduchých pravidel, protože je jich moc a všechno se zvládne tak nějak „po sousedsku“, není dlouhodobě dobré. Zejména když se jedná o peníze. Naši předkové tu moudrost měli a my se musíme k jejich zkušenostem vracet.

Hana a Vladimír Svobodovi

Pastýřská rada

Se věnuje provinění proti církevním pravidlům

Každou neděli vyznáváme své hříchy. Pokud pro nás vyznání vin není prázdným slovem, pak si o sobě neděláme iluze a nepřekvapí nás, že se také mezi námi v církvi dějí nepěkné věci.

Pokud jde o přečiny trestné i z obecného společenského hlediska (např. zpronevěru finančních prostředků či domácí násilí), musíme splnit ohlašovací povinnost a obrátit se na příslušné orgány.

Pokud jde o provinění vůči našim církevním pravidlům (např. lež, pomluvu, zneužití funkce), musíme se s nimi vypořádat sami. Péče o nápravu těchto neřádností je svěřena předně staršovstvu. Pokud je provinilcem presbyter či kazatel, měl by vzniklý problém řešit nejprve senior.

Teprve když jeho intervence nevede k nápravě, je možno se obrátit na pastýřskou radu, která je zvláštním orgánem církve, pověřeným zabývat se selháním a konflikty v církvi. O činnosti a pravomocích pastýřských rad se můžete vše dozvědět na www.evangnet.cz/cce/czr/rps.html.

Mé dosavadní zkušenosti z církevní pastýřské rady mne vedou k úvahám, zda a nakolik jsme ve sborech schopni si všimnout projevů arogance, manipulace a ponižování a včas a účinně jim čelit. Jsme často naivní? Lhostejní? Jsou presbyteri a faráři nevýrazné osobnosti? Nemají dostatečné sebevědomí ani přirozenou

autoritu? Jsme prostě jen součástí společnosti, která je tolerantní vůči neomalenosti, neuznává autority, ale servilně se ohýbá jen před hrubou silou a mocí?

Rada podání z těch, která do pastýřské rady přicházejí, nespĺňuje základní podmínky – smí je podat jen starší nebo kazatel či církevní orgán poté, co běžné prostředky nápravy selhaly. Někdy v tom vidím alibismus, kdy třeba se stěžovatel chce vyhnout nepříjemnému rozhovoru ve vlastním sboru, jindy je za tím zřejmě zoufalství, když stěžovatel naráží na neochotu starších, kteří by měli viníka vyslechnout a náležitě reagovat. Často mám dojem, že ti, kdo jsou spíše těmi napadenými a slabšími v konfliktu, se neodvažují nebo nechtějí ozvat, zatímco ti, kdo potíže působí, se ještě snaží získat na svou stranu autoritu pastýřské rady, která má k dispozici i jisté kázeňské prostředky.

Pastýřská rada není soud. Nemá k ruce výkonný aparát. Její členové nejsou školeni ve vedení výslechů ani v právních analýzách. Přesto myslím, že může hodně pomoci. Má možnost se vyjádřit diferencovaně ke každému z účastníků konfliktu osobně. Její názor, jakožto kolektivního orgánu, který vidí věci nezaujatě a z odstupu a za nímž stojí autorita příslušného shromáždění (konventu, resp. synodu), má přece jen svou váhu. Možná, že leckdo, kdo po léta zneužíval laskavosti a vstřícnosti křesťanského společenství, poprvé uslyší kritické slovo na svou adresu právě od pastýřské rady.

Proti rozhodnutí pastýřské rady je vždy možnost odvolání, ale tyto možnosti nejsou nekonečné. Myslím, že je to dobře. S plným vědomím toho, že veškerá naše lidská spravedlnost zůstává nedokonalá, tvrdím, že jasně ukončit projednávaný konflikt je moudré. Zdá se totiž, že někteří neschopně přijímají jakékoli rozhodnutí, které neodpovídá jejich očekávání. V tom případě je však přetrvávající pocitu křivdy řešit spíše osobní pastorační péčí spíše než dalším kolem stížností.

Pavel Pokorný

Které činy by měly být podle vás přísněji trestány?

Pavel Keřkovský, učitel etiky na Evangelické teologické fakultě Univerzity Karlovy

Žádné. Zpřísněním se nic nevyřeší. Nevěřím na tzv. výchovnou funkci trestů, ani na odstrašující účinek trestu smrti. Trest pouze na čas něčemu zabrání a zamezuje. Neproměňuje však člověka, a o to u spravedlnosti jde. Horizontem spravedlnosti není trest, ale proměna a odpuštění.

Jarmila Borecká, učitelka a presbyterka

Zdá se mi, že někteří citliví delikventi neunesou vinu a potrestají se sami (útěk, sebevražda), a ti méně citliví možná ani trest vězněním nepocítí jako trest. Trest by měl být hlavně účinný, zvláště u těch, kteří ubližují druhým na zdraví, či u mravnostních deliktů, aby se trestaný vrátil z nápravného zařízení napravený a mohl začít nový a lepší život.

Pavel Řičan, psycholog

Přísněji bych trestal násilné přečiny, zvláště proti dětem. Zároveň by měl pachatel obět vdatněji finančně odškodnit.

Jiří Bureš, farář

Činy způsobující globální nespravedlnost, protože ty nejsou trestány vůbec – daňové úniky obrovských firem, jako jsou Google nebo Apple, čínské krádeže technologií. Evropská unie by měla před soudem vysvětlit podporu zemědělců, která ohrožuje trh s potravinami v chudých zemích.

Jindra Krpálková, teoložka, pracovnice

Arcidiecézní charity Praha

Jakékoli násilí na dětech (včetně domácího násilí), zvláště sexuální zneužívání a obchod

s dětmi. Tím myslím i to, že by měl být přísně potrestán ten, kdo si dítě koupí. Vraždy a násilné činy. Obchod s lidmi. Podvody, korupce a krádeže. Přemýšlet bychom ale měli především o tom, že tresty nejsou účinné. Vězení, tak, jak je známe, není řešení. Cestu vidím v pozitivnějším uchopení spravedlnosti. A v prevenci. No a to už jsem zase u sociálních rozdílů, u toho, že lidé upadají do bída a izolace, u nekomunikace, nedostatečné péče o člověka, nefungování komunity, ztráty zájmu lidí o sebe navzájem...

Vlasta Erdingerová, seniorátní kurátorka

Činy obecného ohrožení, násilné trestné činy, vraždy, úkladné a nájemné vraždy, zločiny „bílých límečků“.

Marta Doubravová, vedoucí služeb sociálně vyloučeným

K přísnosti trestů se neodvažuji vyjadřovat. Věřím, že zákonodárci nastavili mantinely uvážlivě, přiměřeně a spravedlivě. Zastávám však názor, že pokud má být trest účinný, musí přijít co nejdříve po činu. Což se často neděje. Ze všeho nejvíce mi však vadí, že spousta zločinů zůstává nepotrestána kvůli procesním či jiným chybám. Asi bychom nějak měli trestat i naše svědomí, aby lépe fungovalo. Pak bychom možná nepotřebovali tolik formálních trestů.

Lia Valková, synodní kurátorka

Nemám velkou povědomost o výši sazeb za jednotlivé trestné činy, takže ani nemohu posoudit, co by se mělo trestat víc. Co ale vím jistě, že by se neměly nechávat trestné činy „vyšumět“, což se často děje. Větší význam než samotný trest by pro společnost měla péče o oběti trestných činů.

DaZ

SYNODNÍ RADA

Na zasedáních dne 16. 4., 30. 4. a 14. 5. projednala synodní rada celkem 103 titulů. Z nich vybíráme:

Sbory a pracovníci

Synodní rada potvrdila volbu Ivo Davida za faráře v Moravské Třebové, Jana Veselého za faráře v Žatci a Jany Kadlecové za farářku v Růžďce, všechny na plný úvazek. Potvrdila volbu Stanislava Mikulíka za jáhna ve vsetínském Horním sboru na plný úvazek. Vzala na vědomí nového koordinátora pro výročí Bible kralické Petra Brunu. Dále vzala SR na vědomí rezignaci Marka Feigla na povolání kazatele a souhlasí s ukončením jeho zaměstnaneckého poměru k 31. 8. 2013. Pověřila Karla Cuchala duchovenskou službou ve věznici v Plzni-Borech na dobu čtyř let.

SR ruší poradní odbor pro vzdělávání kazatelů s tím, že tuto oblast bude nadále spravovat v rádech zakotvená komise pro celoživotní vzdělávání kazatelů. Předsedou komise byl jmenován Petr Gallus.

Fakulta a bohoslovci, vikariát

Uchazeči o vikariát – Jakub Malý, Anna Halamová, Emilie Ouzká a Arthur Markus Ebersson – vykonali předepsanou praxi ve sborech. Jejich zprávy i zprávy mentorů vzala synodní rada na vědomí. Se zapsáním studentů bohosloví Dana Páleníka a Jiřího Kučery mezi kandidáty služby v církvi vyslovila SR souhlas.

SR souhlasí s rozmístěním vikářek a vikářů dle návrhu komise pro vikariát takto:
Martina Čapková – Praha-Nusle
Arthur M. Ebersson – Praha-Smíchov
Anna Halamová – Liberec

Maroš Klačko – Horní Čermná
Jakub Malý – Praha-Libeň
Ludmila M. Mikšíková – České Budějovice
Petra Náhlovská – Praha-Ochranovský sbor
Emílie Ouzká – Hradec Králové
Alexandra Prčíková – Nosislav
Martina Pumrová – Chrást u Plzně

Správa církve

Na vědomí vzala SR zprávy ze zasedání seniorátních výborů Poděbradského (2x), Brněnského, Východomoravského (2x), Chrudimského (2x), Poličského, Ochranovského (2x) a Pražského seniorátu.

Na vědomí byly rovněž přijaty zprávy příslušných seniorátních výborů o vizitacích ve farních sborech v Předhradí, Čáslavi, České Třebové a Hodslavicích.

SR schválila změnu organizačního řádu ústřední církevní kanceláře.

Jeronymova jednota

SR souhlasí s poskytnutím půjčky ve výši 978 648 korun na profinancování opravy krovu a střech věží kostela ve Vanovicích. Předpokládaná splatnost je do konce března 2014. Dotaci ve stejné výši obdrží sbor z Programu rozvoje venkova ČR.

Hymnologie

Synodní rada schválila nákup fontů písma pro tvorbu nového Evangelického zpěvníku. Jde o typ písma, navržený renomovaným knihtiskařem Maxem Cafilischem, s vysokou uměleckou kvalitou a nadčasovou hodnotou.

Hospodářské věci

SR souhlasí s poskytnutím půjčky 50 tisíc korun z automobilového fondu Pavlu Prejdivi.

Ekumena

Jaromír Strádal a Hana Ducho podali zprávu ze studijního kurzu v Pullachu, Daniela Hamrová zprávu ze svého pobytu ve Skotsku, Daniela Ženatá zprávu ze stáže v redakci církevního časopisu ve Stuttgartu, Daniel Bartoň zprávu z konzultace o lidských právech v Bruselu, Štěpán Brodský zprávu ze studijní konference o protestantismu v Evropě v Doornu, Martina Šeráková ze synodu saské církve v Drážďanech. Všechny zprávy vzala SR na vědomí.

Na synod Valdenské církve v srpnu 2013 deleguje SR Pavla Stolaře s manželkou. Do pracovní skupiny s tématem Etika pro Společenství evangelických církví v Evropě (GEKE) byl jmenován se souhlasem SR Jindřich Halama. K práci v ekumenické husovské komisi pro přípravu oslav výročí M. J. Husa byl pověřen Pavel Smetana.

SR souhlasí s příspěvkem 3000 Kč na recepci v rámci 48. Mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech, kde se bude účastnit ekumenická porota, do níž je za ČCE delegována Lia Válková a Pavel Kašpar.

Ve věci přípravy brožury Na každý den 2015 se synodní rada kloní k tomu, aby byla zpracována obvyklým způsobem s tím, že autoři budou požádáni, aby ve svých textech pracovali s myšlenkami M. J. Husa a citáty z jeho děl.

SR souhlasí se záměrem zapojit se do cyklu České televize o majetkovém vyrovnání státu s církvemi. Vhodná témata hledá ČT Brno, která natáčí cyklus pro Křesťanský magazín.

SR vzala na vědomí zprávu řídicího výboru Ekumenické rady církví, který jednal mimo jiné o Modlitbě za domov 28. 10. 2013. Pověřila Petru Petříčkovou zastoupením ČCE v přípravném týmu ERC pro vytvoření programu Modlitby za domov.

SR přijala zprávu o průběhu Kirchentagu 2013. Kirchentag v Hamburku se zdařil, prezentace ČCE probíhala v rámci trhu možností na třech místech. Spolu s německými a slovenskými kolegy jsme představovali na jednom stánku naše rekreační střediska, k tomu byla vydána velmi hezká brožurka s informacemi. Na stánku ERC byl tématem

M. J. Hus, na dalším stánku byly pod vedením Petra Chamráda představeny česko-německé přeshraniční iniciativy Západočeského seniorátu a církevní oblasti Bayreuth a kromě toho bylo představeno nové DVD o Přemyslu Pitterrovi. V pátek večer proběhl ve sboru v Hamburku česko-německý večer, kterého se zúčastnilo více než sto lidí.

Různé

Zprávu z valného shromáždění České biblické společnosti podal delegát zvolený za ČCE Martin Fér. SR vzala na vědomí jeho zprávu, v níž konstatuje velmi dobrou práci této společnosti. **DaZ**

Ochrana rodiny – k diskusi o „potratové pilulce“

Po delších rozhovorech zveřejňuje synodní rada ČCE svůj příspěvek do diskuse o „potratové pilulce“. Bere v potaz širší rámec celé problematiky, týkající se ochrany života a rodiny, a spíše než striktní stanovisko předkládá výsledek svého rozhovoru k dalšímu přemýšlení.

V poslední době se v médiích znovu rozvíjela debata o používání a případné legalizaci tzv. „potratové pilulky“ – RU 486 v ČR (chemická forma potratu – usmrcení nenarozeného dítěte během prvních týdnů těhotenství). I když u nás v posledních letech počet umělých potratů spíše stagnuje, z celosvětového hlediska stále patří Česká republika mezi země s vysokou potratovostí. Přidáváme se k těm, kdo upozorňují veřejnost na nebezpečí, které vychází z laické a nesprávné představy o jednoduchém zákroku, který spočívá jen v podání tablet. Pod touto představou se ženy pro potrat rozhodují ochotněji a s menší zodpovědností. Žádáme proto odpovědné činitele i média, aby upozorňovali na zmíněné nebezpečí zkrácených představ o jednoduchosti zákroku. Není totiž výjimkou, že i časopisy a internetové stránky pro teenagery prezentují RU 486 jako nástroj pro jednoduchý a „svépomocný“ domácí potrat. Čtenářky těchto článků jsou pak v důsledku toho mnohdy ochotny nakoupit tento prostředek i prostřednictvím nelegálních internetových prodejců.

Jako křesťané chceme jednoznačně podporovat rodinu a napomáhat ke snížení počtu potratů. Nikoli však tím, že bychom zcela odmítali šetrnější metody potratu v zákonem indikovaných případech. Cestu vidíme ve zvýšení podpory těhotným ženám, aby dítě mohly donosit a porodit, a nemohou-li se z nějakých důvodů o dítě starat samy, dát je k adopci.

Synodní rada ČCE

JUBILANTI

V měsíci červnu 2013 slaví kulaté nebo půlkulaté narozeniny (od padesáti let výše) tyto současní a bývalí pracovníci v církvích:

Miloš Hübner 55
Elen Plzáková 50
Naděžda Běčáková 55
Pavel Kalus 55
Emanuel Vejnar 60
Jana Kašparová 65
Hana Schillerová 85

Z DOMOVA

Zapomenutí hrdinové

V neděli 5. května proběhla na faře v České Lípě vernisáž výstavy Zapomenutí hrdinové... i oni byli proti fašismu. Výstava dokumentuje osudy německých antifašistů. Jedná se o malou putovní výstavu, kterou s vládní podporou připravili pracovníci muzea v Ústí nad Labem. Větší a obsáhlejší expozici na stejné téma, doplněnou o multimediální prezentaci, zahájili jen o několik dní později ve staré stodole v Horní Krupé na Vysočině. Stodola byla nedávno nově zrekonstruována jako výstavní prostor. Výstavu na obou místech představil její spoluautor historik Tomáš Okurka. Výstava bude v České Lípě k prohlédnutí až do konce června, v Horní Krupé o měsíc déle. Malá putovní výstava se pak na celé léto přesune do kostela v Herlíkovicích.

Výstava je součástí rozsáhlejšího badatelského projektu, který obsahuje i cenné zvukové záznamy desítek pamětníků, z nichž mnozí jsou dnes již po smrti. Podle prezentace výstavy na portálu www.zapomenutihrdinove.cz bylo spravedlivé zhodnocení role německých odpůrců nacismu v poválečném Československu vzhledem k dobovým okolnostem nemyslitelné. K převládající protiněmecké náladě po skončení války přibývalo v roce 1948 nastolení totalitního komunistického režimu. Hovořilo-li se o německých odpůrcích nacismu, byli k nim počítáni téměř výhradně komunisté nebo sociální demokraté. Na to, že po

válce byli uznáni zejména politicky angažovaní Němci, upozornil i Tomáš Okurka a zdůraznil, že nezanedbatelnou skupinou antifašistů byli také křesťané, kterým se ocenění většinou nedostalo.

Po roce 1989 nastaly svobodnější podmínky k debatě o československých Němcích. Dějiny Němců v českých zemích se obecně staly jedním z nejdůležitějších témat české historiografie. Otázka aktivních německých odpůrců nacismu však po dlouhou dobu stála spíše na okraji zájmu.

kir

OSLAVY 400 LET BIBLE KRALICKÉ

Za Kralickou do Kralic

Letos v září si v Kralicích nad Oslavou připomeneme 400 let od vydání Bible kralické. Jaký význam má Bible kralická pro nás Čechy, Moravany a Slezany?

Přesně před čtyřmi sty lety završila Jednota bratrská své mnohaleté monumentální překladatelské úsilí vydáním Bible kralické. Jedná se o první úplný překlad z původních biblických jazyků do češtiny. Ta se tímto počinem zařadila mezi první evropské jazyky, které co nejuvěrnějším způsobem přiblížily věřícím lidem vztah Boha s člověkem. Bible kralická nevyniká pouze svým teologickým a duchovním významem, ale poukazuje též na vyspělost českého národa a jazyka. Byla duchovní posilou pro generace křesťanů v Čechách a na Moravě, kteří trpěli nouzí a hladem v době třicetileté války a po ní, a kteří byli často nuceni zříct se své víry, nebo odejít z vlasti. O dvě století později, v počátcích národního obrození, pomáhala formovat moderní český jazyk a byla důkazem, že český jazyk není relikv, ale naopak je životaschopný, výrazově pestřejší a krásný.

Termín: víkend 13.–15. září 2013

Udělejme si čas a vzdejme hold našim předkům, kteří v nelehkých podmínkách dokázali, že víra a lidská tvořivost dokážou zázraky. Oslavme důstojně mezník našich církevních a národních dějin. Vydejme se druhý zářijový víkend do Kralic nad Oslavou po stopách Bible kralické. Čeká nás bohatý kulturní program, který nám pomůže zařadit význam Bible kralické do širokého společenského a historického kontextu a také nám dokáže,

Bible kralická – Jednodílka z roku 1596

že odkaz Bible kralické a Bible vůbec je stále živý a ovlivňuje náš život. Ve dnech 13. až 15. září se máme možnost potkat a společně si připomenout tuto významnou událost.

Organizátoři akce, Českobratrská církev evangelická, Slezská církev evangelická a. v., obec Kralice nad Oslavou, České studny o. s. a Moravské zemské muzeum, připravili společnými silami široký program pro lidi různého věku i vyznání. Můžeme se těšit na tematické hry pro děti, hudbu, divadlo, promítání filmů, výstavy i přednášky.

Program

Oslavy začnou již pátečním večerem, kdy vystoupí s dobovými písněmi a nástroji Tomáš Najbrt a bude otevřena putovní výstava Morava tolerantní, která zobrazuje život a kulturu nekatolických církví na jižní Moravě.

Po sobotním oficiálním zahájení a úvodním slovu pana starosty a synodního seniora se můžete rozhodnout buď pro přednášky předních odborníků, kteří pomohou představit Bibli kralickou v širších souvislostech i zajímavých detailech, poslechnout si v místním kostele uherskobrodský pěvecký sbor Dvořák, písně celocírkevního kantora Ladislava Moravetze inspirované kralickým textem, nebo se účastnit hudebních dílen s Milošem Rejchrtem. Autorská čtení si pro nás připravili mladí básníci z časopisu *Bratrstvo* a Milan Balabán či Pavel Rejchrt. Pro děti jsou přichystané sportovní hry, výtvarné a biblické

dílky nebo poznávání okolí a seznamování s Bibli kralickou formou her. Sobotní odpoledne vyplní svým vystoupením známé osobnosti jako Alfréd Strejček se Štěpánem Rakem, kralický rodák Petr Bende nebo Jiří Lábus s Jaroslavou Kretschmerovou. Svá představení doplní i výpověď o významu Bible ve svém vlastním životě.

Sobotní oslavy zakončí ve večerních hodinách divadelní soubor z Českého Těšína s Komenského *Labyrintem světa* a společný koncert Konzer- vatoře evangelické akademie a Alfréda Strejčka s písněmi Cantica Comeniana. A nakonec se při nedělní ekumenické bohoslužbě setkáme s Bibli v její čiré podobě.

Letošní rok je pro nás příležitostí naplnit přání Komenského a ujmout se dědictví otců, k němuž ve své *Závěti* vyzývá: „A protože náš Pán nařídil, aby se studovala Písma svatá, odkazuji ti za dědictví Boží knihu, Bibli svatou... Přijmi to tedy za svůj vlastní klenot, milá vlasti, a uživej toho k Boží slávě a k budování sebe v dobrém.“

Pevně věříme, že každý účastník si přijde na své a bude odjíždět s touhou uchopit Komenského odkaz nejen pro společnost, ale především pro svůj profesní, rodinný a soukromý život.

V prázdninovém dvojčísle přineseme podrobný časový rozvrh oslav v Kralicích.

Více informací na www.nase-reformace.cz a www.bible-kralicka.cz.

Petr Bruna, koordinátor oslav za ČCE

EKOLOGIE

Výtvarná a fotografická soutěž

Život se rodí ze smrti

Ekologická sekce České křesťanské akademie vyhlašuje při příležitosti Dnů vděčnosti za stvoření 2013 výtvarnou a fotografickou soutěž na téma Život se rodí ze smrti. Výtvarná soutěž je určena dětem; fotografické soutěže se může zúčastnit kdokoliv bez ohledu na věk. Bližší informace a motivační text pro děti lze najít na webu http://jiri_necas.jetmouse.cz/akce/Vyhlaseni_2013.pdf

Obrázky formátu A3 nebo A4, malované či kreslené libovolnou technikou, zasílejte poštou do pátku 28. června 2013 na adresu:

Ekumenická rada církví, Donská 370/5,

101 00 Praha 10, nebo poštou či odevzdáním na vrátnici: Česká křesťanská akademie, Vyšehradská 49, 128 00 Praha 2.

Na obrázky nezapomeňte napsat jméno a věk autora obrázku a do obálky vložit zpáteční adresu.

JNe

ZE SVĚTA

Řečtí neonacisté vyhrožují muslimům smrtí, chtějí je vystěhovat

Atény. Řečtí neonacisté zastoupení v parlamentu dali muslimským přistěhovalcům ultimátum do 30. června, aby se vystěhovali ze země. V dopise adresovaném místnímu islámskému sdružení pohrozili, že muslimy jinak podřežou „jako jehňata na jatkách“. Informovala o tom agentura AFP.

„Muslimští vrazi, máte čas do 30. června, abyste uzavřeli svoje bordely v Řecku a odstěhovali se pryč,“ uvedla krajně nacionalistická strana Zlatý úsvit, která je známa svými výpady proti cizincům, ale i homosexuálům nebo Evropské unii.

Mluvčí Zlatého úsvitu Ilias Kasidiaris se také ostře ohradil proti možné výstavbě mešity na předměstí Atén.

Podle AFP kromě muslimské menšiny žijící dlouhodobě na severovýchodě země u hranic s Tureckem zvýšil počet muslimů v zemi na půl milionu příliv statisíců přistěhovalců z Asie a Afriky z posledních několika let. Neonacisté také útočí proti dalším menšinám, zejména homosexuálům, za což se jim dostalo podpory u části konzervativní řecké ortodoxní církve. Ta nelibě nese i rozpínání islámu v Řecku. *ČTK/vlu*

OPRAVA

Vzorem moderního kostela pro menší komunitu je Mikulůvka

V článku o Milíčově modlitebně v Malešicích (ČB 5/2013) byl tento objekt z hlediska provozních nákladů srovnán s kostelem v Jablůnce na Valašsku. Správně ale měla být uvedena jednoduchá novostavba pro malé společenství v blízké Mikulůvce.

Jan Kirschner

OZNÁMENÍ

Herlíkovice zvou

30. 6.–7. 7. odpočinkový pobyt rodičů bez dětí s překvapením

7. 7.–14. 7. pobyt pro rodiny s dětmi s farářem Davidem Sedláčkem

27. 7.–3. 8. pobyt pro rodiny s dětmi s farářkou Danielou Brodskou

17. 8.–24. 8. pobyt pro prarodiče s vnoučaty s farářem Davidem Nečilem
celoročně možnost individuálních pobytů
více na www.e-cirkev.cz a na www.horskydomov.cz

Farní sbor ČCE v Miroslavi

nabízí práci a zázemí faráři/farářce s nástupem od léta 2014.

Kontakt: kurátor sboru Jindřich Mach, e-mail: jindra.mach@seznam.cz, tel.: 737 838 886.

Pronájem bytu v Kardašově Řečici

Sbor ČCE v Jindřichově Hradci nabízí k pronájmu byt ve sborovém domě v Kardašově Řečici. Příze-

mí, velké 2+1 (cca 100 m²), topení ústřední dálkové, malá zahrádka. Více informací na tel. 384 363 195, 777 032 221.

Knihy na CD

V dubnovém čísle *Českého bratra* byla uveřejněna nabídka filmu o Přemyslu Pitterovi a také knížka Olgy Fierzové: *Dětské osudy* o poválečné práci autorky a P. Pittera mezi židovskými a německými dětmi.

Všichni, kteří by měli o tuto knížku zájem, ale mají problémy s četbou běžného černostisku, si mohou tuto knížku v našem Středisku pro zrakově postižené zapůjčit na CD ve formátu MP3 (případně na kazetách).

Četba může být doplněna ještě krátkým životopisem P. Pittera *Můj život nepatří mně* od Pavla Kohna, který je také v seznamu naší knihovny.

Středisko pro zrakově postižené, Klímenstská 18, 110 05 Praha 1, tel. 222 316 306, 732 324 956, e-mail: szp@diakonie.cz, <http://szp.diakoniecce.cz>

Město Lysá nad Labem
a
Farní sbor Českobratrské církve evangelické
pořádají u příležitosti státního svátku
slavnost k památce

**MISTRA
JANA HUSA**

Petr Kopecký
radní města

Ivo Strejček
poslanec Evropského parlamentu

Pranic
folková skupina

Položení kytice u Husovy busty

sobota 6.7. 2013 od 18,00

v areálu Evangelického sboru
na nám. Bedřicha Hrozného v Lysé nad Labem

CÍRKEV ŽIJE

*Slavnostní bohoslužby k 10. výročí postavení
kostela v Bjeliševci, Chorvatsko
foto: D. Ženatá*

Mezi teologií a historickou vědou

Katedra církevních dějin

Katedra církevních dějin patří k historicky nejstarším katedrám fakulty, kterou dnes známe jako Evangelickou teologickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, ale v dějinách dvacátého století též jako fakultu Husovu (1919–1950) a Komenského (1950–1990).

Její počátky jsou spojeny s osobou výtečného církevního historika a jednoho z „otců“ ČCE profesora Ferdinanda Hrejsy. Tomu se ještě v době první republiky podařilo získat katedře laika Františka Michálka Bartoše. O něco později přibyl bohuslavický farář Rudolf Říčan, který vedení katedry po válce převzal. Za Říčanovy správy se katedra rozrostla o Amedea Molnára, v sedmdesátých letech po Bartošově a Říčanově smrti doplnila katedru Noemi Rejchrtová. S rokem 1989 a inkorporací fakulty do svazku Karlovy univerzity zasáhla katedru krize. Zemřel profesor Molnár, na čas opustila fakultu Noemi Rejchrtová; o výuku na „katedře duchů“ se pod provizorním vedením praktického teologa Josefa Smolíka dělila Eva Melmuková-Šašecí s Michalem Fleglem a nově příchozím Martinem Wernischem. Neutěšené poměry stabilizoval teprve návrat Noemi Rejchrtové roku 1993 a její jmenování profesorkou v dalším roce. Po nedávném odchodu profesorky Rejchrtové na odpočinek je dnes katedra vedena docentem Wernischem, který se o výuku dělí s odbornými asistenty Otou Halamou a Peterem Moréem.

Při studiu teologie mají církevní dějiny funkci pomocnou, jejich metoda však má velice blízko k biblické exegezi a dalším teologickým disciplínám. Především je to kritická poučená práce s prameny a schopnost jejich zařazování do teologicko-dějinného kontextu doby, stejně jako jejich interpretace v současné situaci. Reflektuje život a víru křesťanské církve v dějinách, snaží se přiblížit důležité momenty církevních dějin dnešnímu člověku. Zároveň

však varuje před idealizacemi a pokřivenými výklady, ať již přicházejí ze strany sekulární nebo církevní.

Za vstup do církevních dějin lze chápat již intenzivní latinský jazykový kurz. Od roku 1950 je však důležitým mezníkem počátků studia předmět Dějiny dogmatu, původně patřící k výuce systematické teologie, dnes však již tradičně existující součástí výuky na katedře historické. Vedle přednášek výuku doplňují v prvním (bakalářském) bloku studia prosemináře a cvičení, na nichž dochází k uplatnění osvojených teoretických znalostí studentů v praxi a jsou současně ukázkou schopností vlastní kritické historické práce posluchačů. V magisterském bloku studia tuto funkci plní seminář církevních dějin.

Výuka na katedře vychází z modelu, vytvořeného v počátcích fakulty. V prvních letech se student seznamuje s obecnými církevními dějinami a dějinami světové reformace. V dalších letech je výuka směřována k poznání otázek spojených s českou reformací a domácími církevními dějinami v celé jejich šíři. Vyvrcholením je studium postgraduální (doktorské), věnované tématům speciálním, voleným samotnými uchazeči, kteří témata zpracovávají pod dohledem jednotlivých pedagogů jako školitelů.

Množství dosud nezpracovaných historických pramenů, které se vážou k tématu církevních dějin, zajišťuje historické katedře i studentům dostatek materiálu k práci, stejně jako možnost nově interpretovat události relativně známé. Obor církevních dějin se v tomto smyslu o svou budoucnost obávat nemusí; bude-li dostatek zájemců o jeho poznání, dobrodružná cesta za poznáním vlastní minulosti může i v dalších letech úspěšně pokračovat.

Ota Halama

Katedra církevních dějin ETF UK

Kostel v Bjeliševci slouží deset let

Krajané v Chorvatsku slavili postavení kostela

Bílá dodávka potulného kazatele Petra Brodského vezla tentokrát šest cestovatelů. Synodní kurátorku Liu Valkovou, člena synodní rady Pavla Kašpara s manželkou Janou, neúnavného pětáosmdesátiníka Miroslava Frydrycha, faráře, který má v oblasti příbuzné. Dále řidiče a velitele Brodského a šéfredaktorku *Českého bratra*, autorku těchto postřehů.

V pátek 10. května 2013 jsme v pozdním odpoledni dorazili do chorvatského Daruvaru. Na hlavním náměstí sídlí nakladatelství Jednota, které patří Svazu Čechů v Chorvatsku a které vydává v češtině noviny, časopis *Jednota* a dětský časopis *Koutek*. V současnosti žije v Chorvatsku přibližně devět tisíc Čechů. Ve dvoře rozsáhlého objektu sídlí česká školka a škola J. A. Komenského, kde se vyučuje česky. I na místním gymnáziu mají české oddělení, kde probíhá výuka všech předmětů v češtině. Ministerstvo podporuje český prvek v oblasti každoročním vysláním dvou českých učitelů na zdejší školy. Jak jsme se později dozvěděli od vedoucí nakladatelství Libuše Stránkové, je pro rodiny prestižní záležitostí dostat dítě do české školky či školy. A jako cizí jazyk se učí češtinu na devět set dětí z Daruvaru a okolí. Druhá česká škola je v Končenicích, kde také žije silná česká menšina. V Chorvatsku pracuje na třicet Českých besed, které se věnují šíření české kultury a jsou zaměřeny hlavně na hudbu, tanec a divadlo. Není divu, že jsme se osvěžili pivem jménem Staročeško (obr. 3) a dozvěděli se, že Čechy postavený pivovar v Daruvaru vaří pivo už od dob první republiky. A úplně cizí místní kluk, který nás na ulici mýjel a zaslechl, že mluvíme česky, nás nahlas a pěkně pozdravil: „dobry den“.

V sobotu dopoledne jsme navštívili evangelický luterský sbor ve Velkých Zdencích. Tam nás čekalo pár lidí v hezkém opraveném domku přetvořeném na útulný kostelík. Farář Predrag Gazibara je Chorvat, ale česky rozumí. Jeho žena je Češka, a z přítomných lidí asi polovina česky

rozumí a mluví. Jaruška, členka sboru a předsedkyně České besedy ve Velkých Zdencích, ostatním překládá. Mirek Frydrych má krátkou pobožnost, zpíváme jejich i naše písničky, pak nás zvou na pohoštění a popovídání. Petr předává tiskoviny, namnožené písničky, *Českého bratra*. Jak se jim žije? Ne špatně, ale práce není, hlavně mladí a vystudovaní hledají marně zaměstnání.

Presouváme se do Požegy – asi 60 kilometrů vzdáleného města v malebné kotlině. Jedeme přes hory podobné valašským kopcům, přes vesnice Horné a Dolné Grahovljany. Zde se v devadesátých letech válčilo. Vidíme mnoho zničených

Obr. 1

a vypálených domů, odkud vyhnali Srby, také nově postavené domy, prý z peněz Evropské unie jako náhradu, ale obydlený je jen málokterý. Srbové jsou prostě pryč. Je to oblast bývalé Srbské krajiny, části Chorvatska, kde dříve hodně Srbů bydlelo. Do některých domů přišli Chorvati z Bosny, také vyhnání z domovů. Vykořenění na obou stranách. Míjíme také pomníček tří chor-

vatských policistů, zabitých Srby v roce 1993, a cedule upozorňující, že v lese mohou být ještě nevybuchlé miny. Raději honem pryč.

Obr. 2

V Požeze jsme zváni na oběd ke Zdence Pagáčové, kurátorce bjeliševského sboru. (obr.2) Domlouvá se program večerního shromáždění a zítřejších slavnostních bohoslužeb k 10. výročí postavení kostela v Bjeliševci. Od sedmi večer jsou bohoslužby s večeří Páně, káže Pavel Kašpar, Mirek Frydrych přispěl vzpomínkou na své cesty do těchto končin, je tu asi po desáté. Je opravdu pamětníkem, bydlí u příbuzných, jeho babička a dědeček se sem přestěhovali v roce 1910. V kostele je asi čtyřicet lidí, káže a zpívá se česky, chléb a víno se podávají v jednom velkém kruhu. Přítomni jsou i hosté z Hrubé Lhoty, Valaši, kteří přijeli dvěma auty. První čeští usedlíci sem totiž přišli z Valašska, vlastně se tehdy přestěhovali v rámci Rakouska-Uherska do končin, jejichž krajina jim připomínala rodné Valašsko. Žijí zde již v páté či šesté generaci a stále tu můžete slyšet pěknou češtinu s valašským nářečím. Škrobákoví žijí v Bjeliševci dodnes, jejich příbuzní – Škrobákovci z Hrubé Lhoty se za nimi vypravili, aby společně slavili. Dále Krupovi, Trusinovi, paní Pejlová ze Zlína a Jenda Kočlb z Růžďky. Jak jsme se dozvěděli od kurátorky sboru Zdenky Pagáčové, pro naše krajany bylo sobotní shromáždění vzácnou událostí. V dnes již jazykově smíšené

komunitě jsou pro ně plně české bohoslužby milým a silným zážitkem. (obr. 3)

V neděli jsme oslavili v reformovaném sboru v chorvatském Bjeliševci 10. výročí otevření nového kostela. Dříve se lidé scházeli v malém domečku ve vesnici. Nový kostelík stavěli tři roky za velké obětavosti a finanční podpory mnoha dárců z domova i ciziny. Již deset let slouží kostel lidem ze sboru, Chorvatům i Čechům. Slavnostní bohoslužby prožilo spolu s místními mnoho vzácných hostů. Bohoslužby vedl správce sboru farář Branimir Bučanović, který přijíždí ze Záhřebu. Kromě starosty obce a okresního župana byl přítomen také místní katolický kněz, biskup Reformované křesťanské (kalvínské) církve v Chorvatsku a zástupci Českobratrské církve evangelické. Čtení z Písma, modlitby a požehnání byly dvojjazyčné, česky i chorvatsky, kázání faráře Bučanoviće chorvatsky. Pak zazněly pozdravy hostů, za ČCE pozdravila shromáždění synodní kurátorka Lia Valková. Kostelík byl plný k prasknutí, hodně lidí stálo vzadu, ve dveřích i venku. Po bohoslužbách byli všichni pozváni na společný oběd do Českého domu. Zde vystoupil pěvecký sbor České besedy s několika lidovými písněmi a dětský taneční kroužek ve valašských

Obr. 3

krojích za doprovodu harmoniky. Pak stovka účastníků spokojeně poobědvala. Jako první se musela po kávě a zákusku zvednout posádka

naší bílé dodávky. Ze slunného dne jsme někde na maďarsko-slovenské hranici vjeli do deště a Petr Brodský mohl po postupném vysazení všech účastníků v blízkosti jejich domovů zaparkovat nad ránem doma v Kladně. Zdrávi došli.

Věřím, že pro krajany v Chorvatsku je návštěva českých evangelíků potěšením a vzpru-

hou, pro nás Čechy a evangelíky návštěva krajanských sborů rovněž. Zápas o uchování mateřského jazyka i víry otců a matek je stále živý, i když se v dnešním globalizovaném a národnostně promíchaném světě jeho význam zmenšuje.

Daniela Ženatá

CO SE DĚJE VE ŽDĚŘE NAD SÁZAVOU

Vyjít ven

Bohoslužby v Batyskaflu

Někdy je dobré držet se svého zázemí a domova a jindy je dobré vyrazit do neznáma, někam, kde jsme ještě nebyli. Na to jsme zvyklí sami u sebe. Občas nás to drží doma, někdy toužíme poznávat nové věci. A to co platí u lidí, může platit i o církvi. Troufnu si říct, že by mělo platit i o církvi. Je třeba budovat společenství u sebe doma, ve svých kostelích a sborových domech, ale je třeba i nebát se vykročit ven. Někdo vyrazí třeba jen před kostel, před faru nebo na náměstí v obci, ale jiný vyrazí i tam, kde bychom sborovou akci moc nečekali.

K takovému vyjítí do neznáma jsme s rozhodli u nás v Sázavě. Respektive ve Žďáře nad Sázavou. Než jsme vyrazili, začali jsme zhruba před rokem a půl pravidelně jednou měsíčně pořádat večerní nedělní bohoslužby „nešpory“ s cílem oslovit nové lidi, nabídnout prostor mimo tradiční dopolední bohoslužby a tak otevřít nabídku našeho sboru novým lidem. Tyto bohoslužby přinesly mnohé dobré a nové věci, ale přece jen prostředí sborového domu zůstalo bariérou pro lidi jiných církví nebo zcela mimo církev. Rozhodnutí vylézt z ulity našich prostor padlo na jaře letošního roku a díky dobrým kontaktům jsme v dubnu uskutečnili nedělní večerní bohoslužbu ve žďárském hudebním klubu Batyskaflu.

Zhruba šedesátka lidí všeho věku seděla u stolků, popíjela pivo, víno nebo kávu a poslou-

chala čtyřicetiminutovou bohoslužbu s tématem Kam se ten svět řítí. Ani v tomto netradičním prostředí nechyběl apoštolský pozdrav, modlitba, biblické čtení a kázání, zároveň se čtením z krásné literatury a zpěvu nejen ze zpěvníku *Svíta*. Tyto tradiční i méně tradiční prvky našich bohoslužeb byly vystavěny netradičně, vzájemně se prolínaly a navozovaly dojem příjemného a podnětného slova a hudby. Petr Gallus dokázal účastníky bohoslužby zaujmout nejen slovem, ale i hudbou a zpěvem, za nějž mu byl, trochu netradičně, obdiv vyjádřen potleskem.

Tato sborová akce přenesla bohoslužbu do míst, kde ji mohou lépe přijímat i lidé, kteří se v církevním prostředí necítí doma, a přinesla i neformální možnost sdílení, neboť téměř není

třeba motivovat přicházející k posezení u kávy a čaje.

Věříme, že se nám podaří vybudovat tradici otevřené akce, při níž se budou setkávat lidé z centra sboru, lidé na okraji sboru a lidé, kteří

jsou zcela mimo sbor nebo pocházejí z jiných církví, a že tím otevřeme naše evangelické dveře opět o něco více. Každou druhou neděli v měsíci se k nám můžete přijít podívat i vy.

Miki Erdinger

HORÁCKÝ SENIORÁT

Kurz pro laiky a ordinace

O d roku 2009 se v Horáckém seniorátu na jihlavské faře po tři roky každý měsíc v neděli odpoledne konal kurz pro laiky. Rozhodli jsme se, že kurz nebudeme zužovat pouze na presbytery našich sborů, jak to předpokládají řády. Toto rozhodnutí se jednoznačně vyplatilo. Pravidelně se scházela skupina patnácti až pětadvaceti lidí, mezi nimiž byli presbyteri, kteří mířili ke zkoušce a k ordinaci, ale také další členové i nečlenové staršovstev, kteří na kurz chodili prostě ze zájmu. Zastoupena byla většina sborů v seniorátu. Převážná část účastníků chodila naprosto pravidelně. Kurz byl však otevřen i pro ty, které zaujala jen dílčí přednáška. Věkové složení bylo také pestré, od mládeže až po nejstarší generaci.

Jako přednášející se vystřídal jedenáct mnozí faráři našeho seniorátu, jednak i naši přední teologičtí odborníci (doc. Prudký, doc. Mrázek, doc. Halama, prof. Filipi, doc. Hošek, dr. Roskovec, dr. Kolář). O církvi, její struktuře a řádech přijel promluvit synodní senior Joel Ruml. Měli jsme dojem, že přednášející odjíždějí spokojení, však na ně také vždy čekalo publikum lačné informací a hlubších vhledů. Postupně jsme probrali biblistiku, věrouku, etiku i církevní dějiny. Z většiny přednášek existuje audio nahrávka.

Posledních šest setkání kurzu bylo zacíleno již ryze prakticky a určeno především pro ty, kdo se chystají ke zkouškám pro ordinované presbytery. Naše skupina se zúžila asi na devět bratrů a sester, kteří si kromě katechetických a pastoračních témat vyzkoušeli také přípravu

bohoslužeb a sepsání vlastního (často úplně prvního) kázání včetně zkusmého přednesu před ostatními.

Výsledkem kurzu bylo, že se pět odvážných bratrů a sester připravilo ke zkouškám, jimiž během podzimu a zimy zdárně prošli. Ve svých sborech byli postupně ordinováni Karel Hermany z Velkého Meziříčí, Jan Bušta z Jihlavy,

Drahomíra Pešlová a Ilona Mužátková ze Sázavy a Jana Horáková z Horní Krupé.

Máme radost z povedeného kurzu, příjemného společenství napříč sbory v seniorátu a především z pěti nových ordinovaných, jejichž rozhodnutí sloužit dobrovolně v církvi je obdivuhodné a pro sbory jistě bude velkou pomocí a obohacením. Pro jejich službu jim přejeme dostatek odvahy i sil a vyprošujeme Boží požehnání.

Za organizátory kurzu Petr Gallus (foto: Benjamín Skála)

Hudba v životě, život v hudbě

Varhanice a dirigentka oslavila 90. narozeniny

Magdalena Horká (1923) se hudbě věnovala od mládí. Vystudovala konzervatoř a Akademii múzických umění – obor varhany. Provádala se za spolužáka muzikanta, který vystudoval také teologii a stal se farářem. Jedenáct let sloužili ve sboru v Proseči u Skutče, později čtyřicet let v Kroměříži. Jako profesionální hudebnice vedla dlouhá léta celocírkevní hymnologický odbor, pracovala spolu s manželem na *Evangelickém zpěvníku*, který vyšel v roce 1979, a po revoluci stála u zrodu myšlenky založení Konzervatoře Evangelické akademie. Žena obdařená životní energií, optimismem a vlídností je i přes zdravotní handicapy ve svých devadesáti letech milou společnicí a studnicí moudrosti.

Kdy a kde jste s hudbou začínala?

Odmala jsem zpívala, to mi naši vždycky říkali. Tatínek byl muzikant, hrál na housle i žestové nástroje. Asi jsem to zdělila po něm. Bylo mně půl osmého roku, když naši koupili klavír a já se začala učit. Do Vokovic se přistěhovala Hana Slavkovská, dcera klavíristy Karla Slavkovského, spolupracovníka Antonína Dvořáka. A k ní mě naši dali na hodiny klavíru. Začala jsem hrát etudy a cvičení. Když Hana viděla, že mně to jde, říkala: budeme hrát každou hodinu taky čtyřručně, aby ses naučila číst z listu. Na to jsem se vždycky těšila. Když mně bylo jedenáct, objevila se u mé učitelky holka stejně stará jako já, Soňa Pečmanová. Učila se hrát na klavír, ale pak dostala housle a úplně jim propadla. Tak vzniklo naše duo. Ona hrála na housle a já jsem ji doprovázela na klavír. S paní Hanou jsme nastudovaly každý rok nejmíň dva koncerty, často jsme vystupovaly, ani trému jsme snad neměly. Šla jsem na gymnázium, ale hudba mě bavila a chtěla jsem ji dělat dál. Ve dvaačtyřicátém jsem maturovala, dělala zkoušku na konzervatoř, ale místo hudby jsme

dostali všichni do ruky šroubováky a až do konce války jsme museli pracovat pro Deutsche Lufthansa. Mezitím sháněl u nás v Liboci katolický děkan náhradu za starého varhaníka a můj tatínek mě poslal, ať tam vypomůžu. Tak jsem se seznámila s varhanami. Do pětačtyřicátého jsem tam hrála, jak bylo potřeba. Pak jsem dělala znovu zkoušky na konzervatoř, ale ne na klavír, nýbrž na varhany. K hlavnímu oboru – hra na varhany – byl klavír stejně povinný. Tak jsem měla obojí. Měla jsem hodně praxe, takže jsem původně čtyřleté studium na konzervatoři stihla rychleji a mohla se hlásit na Akademii múzických umění, ta byla také na čtyři roky.

Jak začala vaše profesní dráha?

Po absolutoriu mě zavolal pan ředitel Holzknecht, že mu volali z rozhlasu, protože potřebují jednu sílu do hudebního oddělení pro komorní a symfonickou hudbu. Šlo o tvorbu programů, natáčení a tak. A prý, jestli tam chci jít. Na AMU jsem dostala individuální studijní plán a nějaké úlevy a začala od června 1948 pracovat v rozhlase. Tam jsem byla až do pětapadesátého roku, kdy přišly děti. Pak jsem dala přednost rodině. S manželem Honzou jsme se poznali na konzervatoři. V rozhlase bylo tehdy hudební oddělení úplně mimo hlavní propagandistický proud. Vedli je hudebníci, odborníci jako profesor Kabeláč či Jaroslav Zich. My jsme se s Honzou, který byl farářem, brali v padesátém roce, ale já jsem v práci neměla sebemenší potíže. V hudebním oddělení vládla na tu dobu nevidaný svobodný duch. Když jsme odcházeli do Proseče, z Prahy na venkov, měli mě spolupracovníci trochu za blázna, že odcházím z prestižní a zajímavé práce. Můj muž byl z farářské rodiny, narodil se ve Džbánově, kde byl jeho tatínek farářem, a táhlo ho to na vesnici, chtěl být také venkovským farářem.

Jak jste se vyrovnávala se stěhovavým způsobem života farářské rodiny?

Moje kmotra mi vždycky říkala: neber si vojáka nebo faráře. Nebudeš mít nikde domov. V Proseči nás přijali úžasně. Nádherná opravená fara, milí lidé, to jsem dosud nezažila. Honza učil na deseti školách náboženství, každý den bylo něco. Já jsem pomáhala, co to šlo. A nebýt zpěvníku, snad bychom v Proseči byli až do důchodu. Když začala práce na novém zpěvníku, prosili jsme o vikáře, který by pomohl aspoň s učením na školách, abychom práci nemuseli honit po nocích. Od roku 1964 jsme byli totiž jmenováni do poradního odboru hymnologického a začaly práce na přípravě *Evangelického zpěvníku*.

Co zajímavého nám můžete o přípravě Evangelického zpěvníku říct?

Nejdříve jsme si sehnali bratrské kancionály a studovali, co by se mohlo použít včetně textů. Některé texty bylo třeba upravit. Kája Trusina byl zrovna v Paříži a přivezl francouzský zpěvník, z kterého jsme také hodně vybrali. Textová

komise vyřadila množství takových těch revivalistických písní se slabými texty. A ty francouzské je bohatě nahradily. Bratrské písně – to byly skvosty hudební i textové – tvořily základ. Němci i Valdenští, také Švýcaři poslali své zpěvníky, zrovna nově vydané. Všude jsme se inspirovali. Práce to bylo hodně a stejně nikdo netušil, jestli zpěvník vůbec vyjde. Ani my jsme tomu moc nevěřili. Jednou se nám dostaly do rukou maďarské zpěvníky, které musely také projít jakýmsi cenzorským schvalováním, a představte si, že měly škrtnuto v textech žalmů! To bylo v době nejužší normalizace. Nicméně ze synodní rady nás stále povzbuzovali, ať na zpěvníku pracujeme. Pak najednou, už za synodního seniora Kejře, že prý by nám zpěvník vytiskli v Německu. A světe div se, ono to na úřadech prošlo! Bylo to rok do doby, kdy byla volná kapacita v tiskárně v Bádensku, tak ten poslední rok, to byl finiš! Když už byl celý rukopis skoro hotový, prosadil jeden bratr ze synodní rady, že se tam asi dvacet revivalistických písní musí vrátit. Tak jsem to ještě celé předělávala! To byly jednohlasy s textem a taky čtyřhlasé doprovody – chorálník. No ale nakonec se to stihlo. Jiří Otter odvezl rukopisy do Německa a v roce 1979 byl nový zpěvník na světě. Zpíváme z něj dodnes.

Co vám práce na zpěvníku přinesla jiného?

Seznámili jsme se s mnoha církevními muzikanty z ciziny. Vzniklo takové mezinárodní hymnologické společenství lidí z různých zemí. Báječní lidé, kteří pomáhali kde mohli. Dělalí sbírky a podporovali naši práci. Pomáhali bádenské církvi, aby se tisk zpěvníků zaplatil. To bylo moc hezké. Jednou za dva roky byla setkání všech, dodnes si s některými píšeme.

Co jste organizovala v oblasti církevní hudby v naší církvi?

Když se postavily nové varhany u Martina ve zdi v Praze, dělali jsme každou neděli večer hudební nešpory. To bylo ale už v padesátých letech.

Jezdili jsme také do Chotěboře na hudební pobyty.

Když vyšel nový zpěvník, rozdělili jsme si v hymnologickém odboru celou církev po seniorátech, objížděli jsme sbory a nové písně učili. Byly to takové semináře v tříletých cyklech. ►

Jezdili jsme mezi lidi a viděli, jak nové písně přijímají, někde byli pro nové písně zapálení, jinde měli výhrady. Třeba, proč tam je všech 150 žalmů.

Když bylo v roce 1972 výročí Komenského, přijel senior Emil Ženatý, ať dáme dohromady pěvecké sbory z celého seniorátu a nacvičíme něco velkého. Tehdy jsme zrovna vydali dva sešity písní z Komenského kancionálu *Cantica Comeniana*. V jednom byly skladby a úpravy Otmara Máchy, v druhém Petra Ebena. Sbory se to docela rychle naučily a pak se na slavnosti v Uherském Brodě sešlo 220 zpěváků a to byl pěvecký sbor! Vzpomínám si, že jsem měla tehdy nohu v sádře. Jeden bratr mi pak říkal: mělo to dobrý rytmus, to asi jak jste si podupávala do taktu tou nohou v gypsu!

Ve Východomoravském seniorátě pak vzniklo stálé těleso?

Ano, to přišli bratři z valašských sborů, kterým se společně zpívání líbilo. V takovém velkém počtu lidí by to nebylo možné, ale vznikl pětatřicetičlenný komorní sbor. Zkoušky bývaly jednou za měsíc. Dělali jsme složitější věci, třeba Bachovy kantáty, starou českou muziku, Haranta z Polžic, všechno možné. Jak to zjistili naši mezinárodní přátelé, zvali nás k nim, tak jsme sjedžili celou Evropu.

Od vás vzešel také nápad vybudovat po revoluci církevní konzervatoř. Můžete na tu dobu vzpomenout?

Naše představy byly trochu jiné, než jak to pak dopadlo. My jsme si s Honzou mysleli, že tak jako to bylo v Praze a v Brně za našich mladých let, založíme na státní konzervatoři oddělení církevní hudby. Obor varhany se tehdy dělil na koncertní a liturgické oddělení. Jednali jsme s ředitelem státní konzervatoře v Kroměříži, který byl velice pro, zrovna mu odcházel profesor varhanní hudby do důchodu. Tak jsem jela do Brna vyjednávat na kraj a tam mi řekli: proč byste zakládali nějaké a byli pod někým, založte celou novou samostatnou školu. Totéž se opakovalo na ministerstvu. Že můžeme mít dotace a zorganizovat si školu po svém. Váhala jsem tehdy velmi, neměli jsme budovu, nástroje. Nakonec se podařilo školu vybudovat, ale idea výuky církevní hudby se nenaplnila. První dva

roky tam byly děti z evangelických rodin, pak už moc ne. Milan Hájek, někdejší synodní senior, který tam učil teologii, vždycky říkal: já nevím, jak to mám konfesně pojmut, když ti žáci jsou tak zamíchaní... Moc nám materiálně pomáhal Petr Eben. Měl v Remscheidu u Wupperscheidu známou varhanici Ruth Forsbachovou, která hrála jeho repertoár. A ta jednou přišla, jak by prý mohla pomoci. Dělala benefiční koncerty, a tak vydělávala peníze, které nám posílala na nákup nástrojů. Dnes má konzervatoř tři nebo čtyři pianina, aby děti mohly cvičit, koncertní křídlo, žestové nástroje na půjčení, několik starších smyčcových nástrojů. Díky této dámě. Teď kolem oslav těch mých devadesátin tu Ruth také byla a koncertovala v evangelickém kostele v Šumperku.

Pro mladší generaci muzikantů naší církve jste velkou profesionální autoritou. Co považujete v církevní hudbě za nejdůležitější?

Věnovat se dorostu. Výbornou práci dělá celocírkevní kantor Ladislav Moravetz. Zpočátku jsem na jeho víkendové semináře jezdila. Byla jsem zvědavá, jak je povede. A když jsem viděla, jak vede třicet lidí, něco nacvičí a hned v neděli s tím vystoupí, moc se mi to líbilo. Musím vzpomenout na hlubší historii. Jednou se vrátil z českého sboru v rumunském Peregu farář Jan Trusina a říkal, že tam je šikovný hoch, co doprovází v kostele a hraje na trubku. A doporučil ho na konzervatoř. Jeden z našich německých přátel pak nabídl stipendium pro jednoho studenta, tak Moravetz strávil další čtyři roky v Německu, kde studoval hymnologii, vedení pěveckého sboru a varhany. Pak se oženil v Čechách, stal se celocírkevním kantorem a pracuje na hudebním poli pro celou církev. Dělá vlastně práci, o které jsme si mysleli, že ji bude zajišťovat církevní konzervatoř.

Jak se vám žije ve Vikýřovicích?

Když jsme se přestěhovali z Proseče do Kroměříže, nemohla jsem snad dva měsíce spát, jak se mi stýskalo. Tady jsem se díky tomu prostředí, těm horám kolem, cítila hned dobře. Dokud Honza žil, chodili jsme hodně na výlety. A jsem tu u syna, ten má tři děti a už tu jsou i moje pravnoučata. Jsem tu od dvaadevadesátého, v pětadevadesátém Honza zemřel. Mám hodnou snachu,

jsou mi se synem opravdu oporou ve stáří. Jsem tady ráda.

Co byste vzkázala čtenářům Českého bratra?

Český bratr byl vždycky zajímavý měsíčník, ale stal se ještě zajímavějším, hodnotným, také sličnějším. Informace ze synodní rady, ze sborů, z diakonie, aktuality, rozhovory, biblické úvahy. Když pro bolesti nemohu jít na nedělní bohoslužby, čtu si kázání z *Postily* profesora Jana Hellera. Teď jsem si začala vystříhovat biblické

úvahy z *Českého bratra* a budu mít novou Postilu. Obzvlášť mě – jako muzikantku – zajímají články kantora Ladislava Moravetze a nově informace o liturgii jako součásti bohoslužeb. V kancionálech Jednoty bratrské jsou krásné liturgie ke všem svátkům církevního roku. Usilovali jsme zařadit je do současného zpěvníku, ale v šedesátých letech 20. století asi ještě neuzrál čas. Doufám, že v novém zpěvníku, na kterém se pilně pracuje, si liturgie zazpíváme.

Ptala se **Daniela Ženatá**

V NOSISLAVI SE NEBOJÍ ZAČÍT

Základní kámen a kámen úhelný

Budoucí domov

Ani ne před dvěma lety se zde slavilo 230. výročí založení sboru a 135 let od postavení evangelického kostela. V neděli 21. dubna 2013 se slavilo znovu, tentokrát poklepání na základní kámen ke stavbě Chráněného bydlení pro seniory a osoby s postižením. Tady prostě rádi slaví, jak by také ne, vždyť jsme na Moravě v Nosislavi.

Dvorem Husova domu se line vůně pečeně a buchet, víno i pivo se chladí, hudba se připravuje a množství lidí se usazuje na svá místa, aby dobře viděli na řečníky. Mohlo by to vypadat jako běžná slavnost poklepání kamene, jakých se na různých stavbách po celé republice konají spousty. Až při samotných proslovích je znát, že zde je něco jinak. Nehovoří se o celkových nákladech

ani o návratnosti investice. Spíš se objevují slova díky a chvály, povzbuzení a požehnání, čte se z Bible a zazní modlitba.

Nosislavský farář Ondřej Macek říká, že už by mnohem raději byl na slavnosti samého otevření Chráněného bydlení. Poukazuje tím na problémy, které doprovázejí asi každý projekt. Kámen vyřazený ze zdi původní toleranční modlitebny mu je však právě symbolem proti našim nářkům nad překážkami.

Pozvaní řečníci z řad představitelů církve (Daniel Ženatý, Jakub S. Trojan, Jiří Gruber), Diakonie ČCE (Jan Soběslavský, David Šourek) i regionální politiky (Stanislav Juránek) věnovali značnou část svých proslovů tomu, bez kterého by nemělo smysl o něco se snažit – první náměstek hejtmana Jihomoravského kraje Stanislav Juránek nezapřel, že je křesťan a zároveň politik. Projevil nejen dobrou znalost komunitního plánu Jihomoravského kraje, podle kterého právě v této oblasti podobné zařízení schází, ale také znalost Bible, když parafrázoval text o kameni, který zahrhli stavitelé, ale na kterém se především má stavět, nejen tady v Nosislavi...

Radka Rařilová (foto: Benjamín Skála)

Osmdesátiny profesora Erazima Koháka

Nebyl jsem v emigraci, ale v exilu

Osmdesátiny Erazima Koháka připadly na letošní 21. květen. Profesor Kohák pochází z Prahy, ale žil zde jen do svých čtrnácti let a pak nyní posledních jednadvacet let. Mezitím přes čtyřicet let trávil v cizině, především ve Spojených státech amerických. Když se zde počátkem devadesátých let opět usídlil, tentokrát s americkou ženou Dorothy, a někdo mluvil o jeho dlouhé emigraci, opravil jej: nebyl jsem v emigraci, ale v exilu. Trvalo to jen po dobu nuceného vyhnání, ale nikdy nepřestal pokládat Československo za svůj domov. Jeho rodiče byli totiž už za války vězněni gestapem a po únoru 1948 bylo nepochybné, že by se pronásledování opakovalo. Jeho otec býval veřejně angažovaný žurnalista, humanista, vzdělaný masarykovec. Rodiče tedy opustili vlast ilegálně, spolu s Erazimem, tehdy v chlapeckém věku. Jeden a půl roku trávila rodina uprchlický život v Evropě, až se definitivně usadila v USA, kde se rodiče zpočátku živili jako zemědělství dělníci. Erazim posléze pro své nadání získal stipendium na prestižní univerzitě, vystudoval filozofii a teologii. Stal se farářem anglikánské církve. Ve věku 37 let byl přijat jako asistent na Filozofické fakultě Univerzity v Bostonu, ve čtyřiačtyřiceti se tam stal řádným profesorem.

V letech 1977 až 1990 působil nejen v Bostonu, ale na různých místech Evropy, kde přednášel i publikoval. Zprostředkoval americkému intelektuálnímu životu mnoho z T. G. Masaryka, byl asi první, kdo překládal z francouzštiny do angličtiny filozofa Paula Ricoeura. Po návratu do Čech také pro Ameriku přeložil některé texty Jana Patočky, ač se nepokládá za jeho bezvýhradného stoupence a v jeho vývoji rozlišuje různá období.

Z Kohákovy vlastní publikační tvorby je vedle řady drobnějších i populárních publikací třeba zmínit anglickou knihu *The Embers and the Stars*, v češtině knihy *Krise rozumu a přirozený svět*, *Život v pravdě a moderní skepse*, *Člověk, dobro a zlo* či *Domov a dálava*.

Ač odborný filozof, vždycky dbal na to, aby se na veřejnosti vyjadřoval prostě a srozumitelně. Také životní styl zvolil prostý a nenáročný. Je neoblomně věrný evangelík, člen klimentského sboru v Praze, stejně jako kdysi jeho rodiče. Jejich ostatky dal převést z Ameriky domů a uložit na evangelickém hřbitově v Křížlicích. Je také odjakživa angažovaným sociálním demokratem, byť vývoj této strany

v naší zemi sleduje i podporuje s kritickým zaujetím. Jeho velmi poučeným zájmem je také ekologie. Pro svou neobyčejnou paměť a veliký rozhled nejednou překvapuje okolí neuvěřitelnými znalostmi z nejrůznějších oblastí historie, politiky, sociologie, ale i například železniční dopravy. Za jeho nevšední přínos českému veřejnému i duchovnímu životu i naší církvi mu patří náš obdiv i veliký dík, stejně jako přání stále svěžesti i hojné požehnání Páně.

Blahoslav Hájek

K FINANČNÍMU VYROVNÁNÍ

Alternativní pohled na církevní peníze

Nepopírám oprávněnost jakékoli náhrady církvím a náboženským společnostem, ani nepopírám přijatelnost případných darů. Do konce mám za to, že záměr církevních představitelů zajistit platy kazatelů a záměr státu neponechat nekatolické církve po odstrižení od státního rozpočtu těsně nad finančním dnem má svou váhu. Vážné otázky však vyvolávají některé prvky zákona č. 428/2012 Sb. o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi a též některé jeho důsledky.

Církevní peníze od státu

Nejprve si řekněme, že peníze, které má mj. ČCE získat, nepřinášejí v přísném smyslu slova restituci, jak se někdy říká. A představa částečné nápravy křivd má přinejmenším určité mouchy. Proto tento obnos nazývám pro zjednodušení lakonicky církevními penězi od státu.

Především bych tu ale rád shrnul některé polemické postoje, abych podnítl další diskusi a nabídl argumenty k zamyšlení. V širší perspektivě viděno se tu totiž jedná o význačný případ vztahu mezi českým státem a mezi církvemi a náboženskými organizacemi. A tento vztah není něčím, nač bychom mohli být zvlášť pyšní. Státní orgány se obecně chovají jen jako finanční počtáři a také jako manipulátoři s prostorem pro osobní nároky a ambice, místo aby působily důsledně jako správci prostředků k obecnému blahu. Na druhé straně si církve stále povídají něco pro sebe, a když se státem vůbec vedou debatu, tak zase jen o penězích (vždyť ono mírnění křivd má opět toliko finanční povahu, ačkoli právě církve by

měly o vině a křivdě, jakož i o nápravě a smíření vědět víc než stát). Jako by se nedalo bavit o ničem jiném.

Vina státu a vina církvi

Když přitom sledujeme, jak se otázka „zmírňování křivd“ vleče, je vina na straně státu, který dvacet let sotva pohnul brvou. Jestliže to je však nejzřetelnější příležitost k tomu, aby se církve mohly projevit na veřejnosti, je vina na straně církvi, že nevystupují s něčím silnějším.

Některí lidé v evangelické církvi mají obavy z toho, že se církev finančně zhroutí, bude-li od státního rozpočtu odstrižena. To ovšem ještě není důvod k přijetí peněz, jejichž původ je sporný. Je to spíš důvod k novému promýšlení církevní správy a jejího zdůvodnění, ale to nyní nechme stranou. Naopak je tu vážná otázka, jak mohou být peníze lékem na církevní existenční starosti.

Oprávněnost části peněz určených ČCE je však sporná co do ospravedlnění jejich vydání. Výše částky vzaté ze státního rozpočtu (2,3 mil.) totiž několikanásobně převyšuje částku, na kterou by ČCE mohla mít nárok, pokud by se vycházelo z principu nahrazování nevratitelného majetku.

Proto se také hledají podpůrné argumenty, jako je ten, že se jedná o dar římskokatolické církve vzhledem k historickým příkořím ze strany katolíků. Pokud se však jedná o dar, měl by být, jak upozornil Miloš Rejchrt, zajištěn transparentní darovací smlouvou a nikoli neveřejným pohovorem.

Problém s vracením církevního majetku a s církevními penězi je především římskokat-

tolický. Spolupráce s ekumenou, z níž se takto stala ekumena finanční, přichází zřejmě římskokatolické straně velmi vhod (aby to nevypadalo, že hájí jen své zájmy), a tak došlo k tomu, že se mluví o majetku a penězích „církví“, až to budí zdání jakési vyrovnané parity („stát vzal církvím majetek“, „stát těží ze zabaveného majetku církví“). Ale tím ještě legitimacy očekávaných církevních peněz pro ČCE nelze dosáhnout.

Veďme důkladnou debatu

Celý proces prosazování přijetí církevních peněz mi znám není. Ale je třeba vyzdvihnout to, že 1. mimořádné zasedání 33. synodu ČCE 25. listopadu 2011 poměrně narychlo odsouhlasilo bílým návrh synodní rady, aby byla pověřena k jednání se státem ve věci církevního majetku. Uběhl více než rok, než byl vytvořen návrh zákona. (Podpisy smluv dělily pak od vydání zákona pouhé týdny!) Pokud se přitom někdo podivuje, že se velká debata v médiích i mezi lidmi rozpoutala až v roce 2012, měl by vzít v patrnost, že tuto debatu vyvolal konkrétní návrh zákona, jehož šance na prosazení byly oproti předchozím pokusům brzy zřetelně větší.

I tak okolnosti onoho procesu vzbuzují rozpaky. Jde jen o peníze – a nejde také o sebepochopení a o uspořádání vnitřních záležitostí? A sice vcelku? Ptám se tak proto, že vlastně neexistuje na dané téma diskuse celocírkevní, nýbrž spíš ostrůvkovitá. A času přitom nebylo a není mnoho. Například 16. března proběhla debata v pražském libeňském sboru, kterou pořádal pražský seniorát, její slabina však byla v tom, že v panelu scházel kritický hlas z evangelické strany.

Diskutovat o penězích nepočtářsky není jednoduché. Dokážu si také představit, že někomu brání v diskusi bezradnost nebo poctivé vědomí osobní nezpůsobilosti kvalifikovaně se k věci vyjadřovat. Ale nesnáze mi činí neochota se do diskuse pouštět. Například vyjádřená slova „u nás ve sboru nejsou peníze téma“. Jenže pro Ježíše peníze tématem byly – a tématem nikoli počtářským.

Mravní otázka

Zůstává ještě další otázka: zaslouží si ČCE ony církevní peníze? V roce 1949 evangelické církevní vedení (včetně J. L. Hromádky) radostně vítalo komunistický zákon o financování církví, na nějž si dnes stěžuje. Naznačenou otázku a vůbec otázku církevního majetku a církevních peněz považují především za otázku mravní. Ta je přitom paradoxní a nešťastná také z hlediska politického. A obě se setkávají třeba právě v onom paradoxu, že úspěch s prosazením zákona přišel s nejproblematičtější vládou, která tu od roku 1989 je. Vláda pak vyvolala další vlnu nevole, a církve spolu s ní, jako by přitom obě strany svorně prohlášovaly: Jste všichni proti nám? Tak ať! Přece nebudeme populisty! Nepodlehleme nátlaku! Samozřejmě, že oblíbenost není totéž co mravní správnost, ale tu nezaručuje ani neoblíbenost. Tento mravní konflikt si netroufám rozhodovat. Dochází k němu totiž na citlivé půdě, na níž se ukazuje, jak na jedné straně světská moc mrhá prostředky a zároveň osekává rozpočet a zvyšuje daně – a přitom slibuje církvím a náboženským společnostem miliardové částky. To je minimálně politicky nešťastné, zvláště když stát dost podivně krátí příspěvky pro lidi s postižením.

Jak bude diskuse pokračovat? Po podpisu šestnácti smluv mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi 22. února je samozřejmě otázkou, jaké si lze ve snaze o diskusi činit ambice. Protože o osudu peněz, které má ČCE převzít, není ještě zcela rozhodnuto, zůstává přeče

jen pro úvahy a debaty čas. Delší čas pak zůstává pro úvahy, co nastane po změně vlády – a jak církevní přístup k církevním penězům ovlivní charakter ČCE.

Jiří Hoblík

(Na obrázku: Ježíš vyhání penězoměnce z chrámu, Jean de Boulogne Valentin, 1618)

Jak dlouho vydržela odluka církví od státu

Po vzniku Československa v roce 1918 to byla novinka

V březnu roku 1919 byl podán návrh na odluku církví od státu, podle § 3, kdy byly církve a stát od sebe odděleny.

Český stát zabezpečuje svým občanům právo volně vykonávat náboženské obřady. Všechna náboženská vyznání jsou si před zákonem rovna.

Hřbitovy se staly majetkem obcí. Církevní školy byly zrušeny, byly převedeny na stát a staly se státními. Náboženství se stalo povinným předmětem.

Uvnitř církví panovala bída. Mnozí lidé neměli příjmy na to, aby odváděli jim nařízené platby, také za všechny obřady (pohřby, křty, sňatky) museli lidé platit. Na to neměli prostředky. Tak se stávalo, že jim někde faráři

platby promíjeli a platili povinné odvody peněz za ně, až se sami dostali do bídy. Jiní faráři to nemohli dělat, a tak i velmi věřící lidé museli být z církve vyloučeni. Když někdo neměl peníze na placení obřadů, místo peněz donesl faráři nějaký svůj výrobek, který byl faráři k ničemu. Například truhlář zaplatil rakví nebo skřichem (vydlabaný sud z kmene stromu jako schránka na obilí). Jinak měli faráři naturální plat. Bydlení na faře, něco dřeva, něco obilí, které si museli nechat pomlít, aby měli mouku. Tento stav trval do roku 1926.

Od května 1926 začal stát vyplácet platy duchovním. Týkalo se to všech církví, které byly uznávány státem. A církve se opět staly státními.

Naděžda Zdeňka Dvořáková

Z REDAKCE

Milí čtenáři,

květnové číslo vyšlo v nákladu vyšším o tisíc kusů. Psali jste svá přání, kolik časopisů byste rádi využili na Noc kostelů, a my jsme v redakci museli vyšší požadavky dokonce krátit, protože zájem o výtisky zdarma byl větší než oněch tisíc výtisků! Máme radost, že se kostely a modlitebny otevírají návštěvníkům ve stále větším počtu a že *Českého bratra* nabízíte přichozím.

V letních měsících vyzkoušíme staronovou záležitost; vyjde prázdninové dvojčíslo. Na jeho přípravě začínáme pracovat hned po dokončení čísla červnového a k vám čtenářům se dostane v obvyklém termínu – kolem 10. července. Máme z minulosti vyzkoušeno, že spolupráce s autory přes léto vážne. Také si obě redaktorky rády vybereme nějakou dovolenou. Po vydatnějším a na stránky bohatším čísle 7+8 vyjde *Český bratr* č. 9 začátkem září.

Daniela Ženatá

Církev svou svatou obecnou

Etno styl staré písně: slyšíte radost?

Zpěv v křesťanském prostředí žije z radosti z evangelia Ježíše Krista. Na církevním zpěvu, především u chvalozpěvů, vyznání a také u písní o církvi, v nichž se církev prezentuje jako společenství, které žije z Kristových zaslíbení, by tato radost měla být slyšitelná. Zpívat neutrálním vlažným tónem o církvi, kterou Bůh shromažďuje z milosti a přivádí do radosti, je možné, ale takový zpěv pak nemá přesvědčující sílu. Píseň, v níž se zpívá o tom, co může člověk získat, jaké nové perspektivy života se mu mohou odkrýt, když se stane vyznavačem Krista, působí na člověka, který je zakotven v církevním životě, jako utvrzení ve víře, jako zdroj posily a naděje v různých zápasech. Věřím, že když je píseň zapívaná dobře, může oslovit i ty, kdo váhají, zda mají do církve vstoupit. Píseň EZ 401 je vhodná pro kteroukoliv příležitost, při křtu dospělého, při instalaci nového faráře, při konfirmaci, o svatodušní neděli, při slibu nového staršovstva, při uvedení nových církevních pracovníků, jako narozeninová zdravice, a třeba i tehdy, když je důvod vyjádřit vděčnost za církev.

Píseň dozrává v lidském nitru

Písně přesvědčují nejen krásou nápěvů a textů, ale také výrazem, jak se zpívají. Výraz a způsob přednesu písně sehrávají velkou roli v hudební komunikaci. Každý hudebník cvičí nejen proto, aby zahrál skladbu technicky čistě, ale také proto, aby dokázal objevit a dále předávat její hloubku, poselství a krásu. Dobrým výrazem se odkrývá pravdivost písně. Jak může neznámá píseň být zpívána s výrazem? Třeba pravidelným cvičením pod vedením někoho, kdo tu píseň má už osvojenou. Člověk si píseň užívá tehdy, když ji

zná, když ji nečte z listu, když ji neslabikuje. Aby se píseň zpívala dobře a s patřičným výrazem, je třeba si ji osvojit, dostat ji do podvědomí, do lidského nitra, kde dozrává. Tento proces bývá u některých písní rychlý, kdežto u písní obtížnějších či neobvyklých může chvílku trvat. Chce to trpělivost, která se však vyplatí. Hodně záleží na tom, jakým způsobem, při jaké příležitosti se píseň učí, zda se zpívá ráno, odpoledne, večer,

doma u klavíru či v kostele při výjimečné události, či jen tak spontánně při sešlosti s přáteli. Velkou roli má také způsob a styl doprovodu, aranže, muzikantské uchopení. U písně o církvi jsme tentokrát zkombinovali více elementů: starý bratrský text, napsaný na úderný luterský nápěv, který ve 3. verši moduluje do mixolydického modu (příbuzný „karpatskému“), s podmanivou rytmikou rumunského tance a východoslovanickým typem vícehlasu. Tato aranže v stylu etno snad dodá šanci k novému oživení písně, aby mohla oslovit především mládež a napomáhala misijním snahám církve.

Temperament, atmosféra a dojem

Když jsme spolu se studenty semináře církevní hudby Evangelické akademie nedávno provedli

Církev svou svatou obecnou

1541 Rohův kancionál / 1659 / 1971 R.N
Zpracování: Ladislav Moravetz 3. 5. 2013

Předehra / mezihra / dohra

The musical score is written for voice and piano. It begins with a prelude in G major, 4/4 time, marked 'Emo (rumunská "bătută")'. The prelude consists of a melodic line in the right hand and a rhythmic accompaniment in the left hand. The main part of the score is a two-part setting of the hymn. The first part has two verses, and the second part has two verses. The music is marked with dynamics such as *mf* and *mp*. The score includes a 'Fine' marking at the end of the first part. The lyrics are in Czech and describe the church as a community of believers who have found life in Christ.

MEZIHRA

3. Kdo přijímají od něho / vnitřní moci slova jeho / v Kristu nové své stvoření / a druhé narození,
4. ty on vírou poděluje / a láskou svatou spojuje, / ustavuje i v naději, / by stáli vždy pevněji.
5. Tak jim v Kristu požehnává, / v duchovních darech vzdělává, / aby se v nich rozhojnili / i mocně utvrdili.
6. Jsou vpravdě oni jeho chrám, / jimž byl zaslíbil sebe sám / k věčnému v nich přebývání, / rozkoší požívání.

MEZIHRA

7. Nuž, žádejme Pána Boha, / ať nám k tomu sám pomáhá, / bychom v losu svatých stáli / a v pravdě setrvali.
8. Posiluj nás v naší mdlobě, / ať činíce, co se tobě / líbí, při tom můžeme stát, / do konce setrvali.
9. Pak po zdejších živobytí / ať vejdem v odpočinutí, kteréš milým svým připravil, / aby ses v nich oslavil.

turbo-rychlý nácvek této písně, dalo se poznat, že ji zpíváme z listu, a píseň potřebuje čas, vhodnou příležitost, kdy si ji s chutí zazpíváme. Ten okamžik nastal po našem koncertu v Olomouci, když pronesl sváteční slovo náš synodní senior Joel Ruml, v kterém vyzdvihl význam pěstování církevní hudby v církvi. Jeho slova v nás vyvolala ještě větší nadšení a radost, což se pochopitelně projevilo na výrazu našeho zpěvu. Píseň jsme zazpívali jako přídatek ke koncertu spolu s publikem ve stoje. Sbor SCHEA exemplárně předzpí-

val dvě sloky s patřičným temperamentem, a to stačilo k tomu, aby publikum, z něhož velká část nebyli lidé z církve, se mohlo přidat. A zpěv zněl krásně a radostně. Dojem z této příjemné atmosféry si budeme dlouho pamatovat. Píseň o církvi si zopakujeme 16. června v 15 hodin při slavnostních bohoslužbách v brněnském Červeném kostele, kde proběhne vyřazení prvních absolventů SCHEA, kteří (snad) obdrží od synodní rady pověření ke kantorské službě.

Ladislav Moravetz

A jakou řečí mluvíš ty?

SOS centrum Diakonie představilo slovník svých klientů. Doslova.

„Kdes byl celou noc, ty hajzle?“ „Za co jsi utratila ty zasraný prachy?“ „Všude máš bordel, jenom se celej den flákáš!“ Víte, jak tyto věty přeložit do češtiny? Myslíte, že by takový překlad pomohl těm, z jejichž úst vychází, nebo těm, jimž jsou tato slova určena?

V diakonické rubrice tentokrát představujeme čtenářům neobvyklý slovník, jež vydalo SOS centrum Diakonie v Praze. Jde o slovník „Násilnicko-český“ a jak vám zřejmě z úvodních vět neuniklo, jde o dílo, které si nebere příliš servítky. Ono nejde o žádnou nezáživnou příručku. Slovník byl vytvořen na základě autentických výpovědí klientů programu pro násilníky. Jeden z nich ke svému příspěvku napsal: „Bohužel jsem většinu těchto vět sám použil a nejhorší je, že v původní verzi bez překladu.“

V SOS centru již několik let funguje unikátní program zaměřený na zvládnutí agrese. Mezi jeho klienty patří násilné osoby, pachatelé domácího násilí a osoby se sklony k agresivnímu chování vůči svým blízkým – partnerům, dětem, rodičům. Do programu mohou být zařazeni ti, jejichž chování vykazuje znaky domácího násilí. Tam, kde role agresora a oběti ve vztahu jsou neměnné, ale i tam, kde k agresivnímu

chování dochází vzájemně nebo střídavě u obou partnerů. Patří sem i osoby, které se chovají agresivně k jiné generaci, tedy například rodiče k dětem, dospělé děti k rodičům či prarodičům.

Mimo e-mailových či telefonických konzultací mohou ti, kteří se rozhodli hledat pomoc se zvládnutím vlastní agrese, využít v SOS centru individuální, párovou a dokonce také skupinovou terapii. Terapeutická skupina násilných osob funguje jako jediná v České republice.

Všechny tyto služby jsou bezplatné a mohou být poskytnuty anonymně. Možná ve svém okolí víte o někom, komu by tento program mohl pomoci.

Přečtěte si víc na www.soscentrum.cz

„Měla jsem o tebe strach.“ „Bojím se, že nevyjdeme s penězi.“ „Nemůžu najít ponožky. Nevíš, kam jsem je dal?“ Takhle česky už to zní líp, co říkáte?

Slovník si můžete stáhnout ve formátu pdf a přečíst celý. Najdete jej na webové adrese www.diakonie.cz/slovník

Pavel Hanych

Už máte diakonické víno?

Obec Nosislav, kde pod hlavičkou brněnské Diakonie ČCE vzniká chráněné bydlení pro seniory a osoby se zdravotním postižením, je úzce spjata s produkcí vína. Již od loňského října proto nabízí víno z místního kraje, jehož koupí je podpořena výstavba chráněného bydlení.

Na 22 vinařů z Nosislavi a okolí tuto věc podpořilo darováním svého vína v množství 294 lahví. Dalších 503 lahví středisko nakoupilo za účelem prodeje zejména v evangelických sborech. Chcete jejich víno koupit? Zeptejte se ve svém sboru nebo sledujte webovou stránku nosislav.diakonie.cz. Speciální vína pak středisko draží také v benefiční aukci na novém diakonickém aukčním portálu na adrese aukce.diakonie.cz, i tam se můžete zaregistrovat a kromě vína dražit i jiné zajímavé věci na podporu dalších středisek a projektů Diakonie ČCE.

Pro nosislavské chráněné bydlení je určen také výtěžek letošní celocírkevní svatodušní sbírky. Informaci o něm přineseme v některém z následujících čísel.

Děkujeme všem dárcům, kteří pomohli Simonce a Vítkovi

Diakonie v Litoměřicích děkuje všem dárcům, kteří přispěli na Simonku a Vítku, jejichž maminka, pracovnice střediska a samoživitelka paní Veronika Reifová náhle zemřela letos v dubnu ve věku 35 let. Částka dosud sebraná již převýšila 500 tisíc korun. Sběrka je stále otevřená, peníze lze zaslat na účet veřejné sbírky Diakonie ČCE 3596666359/0800, variabilní symbol 36.

Po vyřízení všech právních formalit (dědictví apod.) přineseme informaci, jak bylo s těmito prostředky ve prospěch dětí naloženo. V tomto smyslu nyní vedení litoměřického střediska intenzivně jedná s odborníky.

Vsetínský Domov Jabloňová byl vyhlášen Senior centrem roku!

Dvě stovky hostů zaplnily v květnu prostory Emauzského kláštera v Praze, kde se konalo vyhlášení Senior centra roku 2012. Mezi deseti nominovanými domovy se zvláštním režimem byl i Domov Jabloňová, provozovaný Diakonií Vsetín, který si z akce odnesl nejvyšší ocenění!

Slavnostní vyhlášení ankety moderovala herečka Kateřina Brožová, která se stala patronkou soutěže. K problematice stáří má jasný postoj: „Jako bychom vytěšňovali myšlenku, že každý z nás jednou bude starý. Velmi bych si přála, aby každý člověk v seniorském věku mohl žít důstojným a spokojeným životem. Proto považuji za důležité obracet k tomuto tématu veřejnou pozornost.“

„Všechny naše snahy směřují k prosazení takových životních podmínek v domovech, aby stáří bylo přes všechny jeho strasti co nejdůstojnější a v intencích nadačního názvu také co nejveselejší,“ shrnul ředitel Diakonie Vsetín Dan Žárský.

Nabídka pracovního místa

Diakonie ČCE – středisko Vsetín hledá vedoucího domova pro seniory. Informace e-mailem vsetin@diakonie.cz nebo telefonicky 739244872.

ph (foto: Benjamín Skála)

ZVĚŘINEC

Had**Nebát se říct ne**

Blíží se Anežčiny narozeniny. Těší se. Mluví o tom. Přemýšlí, co asi dostane...

Už za dva dny!

Maminka přijde domů s velkou taškou. Co to má? To bude dárek!

Mami...

To je tajemství, Anežko.

Určitě je to na moje narozeniny.

Maminka záhadně neodpoví a jde s taškou nahoru. Mizí na půdě.

Druhý den je maminka s Filipem venku a Anežka to nevydrží. Otvírá dveře na půdu, chvíli se rozhlíží a už to vidí. Ta klec tady dřív nebyla. Na co klec? Něco tam štrachá, běhá tam bílá myška! To si Anežka tolik přála, mít svoje zvířátko. Moci si ji tak pohladit už teď... Vždyť se nic nestane. Opatrně otvírá klec... Ale myška je hbitá. Vyběhne ven a mizí v koutě půdy za starou skříní...

Co byste Anežce poradili? Pozdě bycha honit, že?

Anežko, tys to nevydržela. Nejsi první, kdo nevydržel. To se s námi lidmi táhne už dávno.

Tys taky, maminko, něco nevydržela?

No... taky jsem nevydržela...

Ale už ti první lidé, o kterých se píše v Bibli, nevydrželi.

Taky pustili myš z klece?

Myš ne. Oni pustili z klece hřích.

Hřích? Ten je zavřený v kleci?

No, úplně v kleci ne, ale když se něco nemá, tak je to jako neotvírat klec.

A co oni udělali?

Byli v krásné zahradě, rostly tam stromy

s dobrým ovocem. Oni směli to ovoce jíst, jen z jednoho stromu ovoce jíst neměli. Jako by kolem něj byl plot, přes který se nemá lézt.

Oni chtěli o všem rozhodovat sami. Chtěli vědět věci líp než Pán Bůh.

A povedlo se jim to?

Moc ne.

Eva byla blízko u toho stromu. Radši se na něj ani nedívat... Ale najednou za Evou přišel had a šeptem jí začal říkat: zkus to, vždyť se nic nestane, nikdo se to nedoví...

To jsem si s tou myškou myslela taky.

To je takový had, kterého v sobě máme, on tak štourá, provokuje, říká: zkus to, vždyť se nic nestane...

Eva to zkusila, říkala si, že se to nepozná, když jedno jablíčko ubude. A šla za Adamem a dala mu taky.

A poznalo se to?

Oni najednou dostali strach. Udělali něco, co

se nesmí. A taky se spolu začali hádat, kdo za to může. Svět najednou nebyl tak hezký jako dřív. Už se neměli tolik rádi. A báli se, že to pozná Pán Bůh. A taky se zlobili na hada...

Každý se na někoho zlobil a všem bylo smutno.

Protože neřekli hadovi ne, tebe nebudu poslouchat.

Maminko, já nechci poslouchat hada, když mi bude něco našeptávat.

Had v Bibli

Pro člověka je hadů jedovatých jen asi desetina. Přesto má tohle zvíře špatnou pověst. Je pokládáno za princip zla. Na začátku svedl Evu v ráji, aby jedla zakázané ovoce. Jedovatí hadi ohrožovali Izraelce na poušti. Mojžíš pro záchranu lidí pak vyrobil hada z bronzu. Ale ten se později

zase stal nebezpečím, ohrožením víry, která se spolehne na něco viditelného. V Žalmech a Přísllovích je had symbolem smrtelného nebezpečí. Při ztroskotání na moři se Pavlovi na ostrově Malta zakousla do ruky zmije, on ji ale setřásl do ohně. Ne vždy je had vnímán jen jako zlý a nebezpečný. Ježíš používá hada jako symbol opatrnosti. Jako znamení se v hada změnila Mojžíšova hůl.

A jinde? Třeba v Egyptě byl had uctíván jako božstvo plodnosti a zdraví.

Doporučujeme pro děti:

ŘÍMANOVI, Lucie a Artur. Čtení pro Árona (kniha, 2 CD, omalovánka) – příběhy z knih Mojžíšových v úpravě pro malé děti (laskavá a vtipná vyprávění, básničky, písničky k poslechu a omalovánky k malování), vydalo: lu-art.cz

Lenka Řidzoňová, kresba Tomáš Tichý

PRO TEOFILA

Proste, hledejte, tlučte...

„Když se však modlíš ty, vejdi do své komůrky...“ Takový je často evangelický „recept“ na modlitbu. Co si s ním však má počít náš Teofil, který v křesťanském společenství nevyrostl? Který nemá potuchy, co lidé v „komůrce“ dělají? A po pravdě řečeno, nejsme v Teofilově kůži tak trochu všichni – když nás zasáhne nějaká událost, když nás zaplaví pocity, s nimiž si neumíme poradit, když procházíme obdobím bolesti, nemoci, těžkého rozhodování, velké touhy nebo hlubokého vděku? Když jsou sbírky modliteb najednou k ničemu?

Právě pro takto hledající čtenáře napsala Britka Sue Mayfieldová knihu *Objevování modlitby*. Přestože jsou v ní i zcela praktické rady pro konkrétní situace, není návodem ani souborem technik, díky kterým oblomíme Pána Boha, takže nám takřkajíc půjde na ruku. (Autorka jako první říká, že „kvalita modlitby nezáleží na tech-

nice“.) Je spíš prostřeným stolem, z něhož některé pokrmy nejspíš nikdy jíst nebudeme, jiné nám půjdou k duhu – a dalším třeba přijdeme na chuť až časem.

Knihy je rozdělena do dvou částí. První z nich se v devíti kapitolách zabývá tím, co modlitba vůbec je, proč a ke komu se modlíme. Najdeme tu popis základních typů modlitby (oslavování, prosba, naslouchání, žalozpěv, pokání, přimluvy...). Autorka přitom vychází z biblických obrazů a příběhů, jako je Mojžíšovo setkání s Hospodinem v ohnivém keři, Samuelova odpověď na Hospodinovo volání či mnohé pasáže obsažené v žalmech. Každá kapitola nabízí vlastně několik knížek v jedné. Nalézáme tu stručné, ale vzácně výstižné popisy („Bůh říká Mojžíšovi, aby si zul opánky, protože stojí na svaté půdě. I když jsme do Boží přítomnosti pozváni svobodně, musíme kráčet s bázní a úctou a s vědomím posvátné

proměny.“). Jsou tu výborně vybrané „myšlenky“ lidí, kteří Hospodina prosili či mu vzdávali chválu před námi („Země je napěchována nebesy, každý keř je zapálen pro Boha: ale jen ten, který vidí, vyzouvá své boty, zbytek sedí okolo a trhá ost-

ružiny.“ E. B. Browningová). A jsou tu příklady modliteb obyčejných lidí, kteří se ocitli v situaci podobné té naší („Jsem rozzlobený, Pane./ Mé ruce jsou pošpiněné./ Mé srdce krvácí./ Podívej se mi do očí/ a řekni mi, že Bůh je láska.“) To vše může být Teofilovi posilou: nezápasí s překážkami jako první, je tu jakási podpůrná síť modlitebníků napříč generacemi i geografickými danostmi.

Druhá část nazvaná Jak se modlit? čtenáře prakticky seznamuje s jedenácti konkrétními podobami modlitby. Zdá-li se vám, že nemáte na modlitbu pro samou práci čas, dočtete se tu, jak se člověk může modlit u mytí nádobí nebo při plavání v bazénu. Jste-li spíš intelektuálně založeni, dočtete se, jak se modlit nad Bibli. („Bible je živá, mluví ke mně; má chodidla, běží za mnou; má ruce, zmocňuje se mě.“ M. Luther) Pokud trochu zapomínáte, můžete použít pět prstů, aby se vám myšlenky nerozutíkávaly. Hudebníci se mohou modlit hudbou, výtvarníci mohou nad hlínou přemýšlet o tom, že jsme všichni uhnětení Hospodinovýmá rukama (Iz 64,7). Lidé stojící oběma nohama na zemi mohou při modlitbě zapojit smysly.

A pokud se vás nic z toho netýká, přijdete snad alespoň na to, že víra, a tedy i modlitba, může být tvořivá. Modlíme se koneckonců k Bohu, který nám každou chvíli říká: „Nebojte se.“

Šárka Grauová

MAYFIELDOVÁ, Sue: *Objevování modlitby. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009.*

UPOUTÁVKA

Jednota bratrská v Lešně

Občanské sdružení Exulant vydalo v loňském roce knihu *Jednota bratrská v Lešně. Obsahuje dva texty.*

Úvodní text Edity Štěříkové popisuje vznik polské větve Jednoty bratrské po prvním exilu v polovině 16. století a jejího lešenského sboru. Dále se zabývá existencí Jednoty v Lešně v prolínání polské větve Jednoty a části větve české, přibývají do Lešna po Bílé hoře, vztahy k českým exulantům z 18. století i ke vzniklé Ochránovské jednotě, až do 19. století. Český čtenář tímto dostává vlastně poprvé do ruky ucelený text, který popisuje téměř neznámé oblasti našich církevních dějin.

Druhým textem je studie významné polské historičky Jolanty Dworzaczkowé o vzniku polské větve Jednoty bratrské. Oba texty jsou doplněny bohatým obrazovým materiálem, který zasazuje obě studie do rámce „velkých“ dějin Evropy.

Kniha stojí 150 Kč + poštovné a lze ji koupit v knihkupectví Kalich v Praze nebo objednat na adrese: Pavel Čáp, Brechtova 4/778 (schránka č. 25), 149 00 Praha 4.

Jan Bistranin

Tomáš Bísek: Ohledávání

Češi vyhnaní do ciziny a navrátilí zpět

Memoárová literatura byla vždy populární, avšak v poslední době je podle mého názoru u nás neobvykle oblíbená. Paměti a vzpomínky píšící známé osobnosti, spisovatelé, politici, hvězdy zábavní sféry, ale i lidé méně známí.

Myslím, že důležitým důvodem této zvýšené popularity je politický a sociální zvrat v listopadu 1989.

Druhým stimulem rozvoje memoárů je pro většinu českých memoárových autorů možnost mluvit a psát zcela otevřeně bez obav z nepříjemných následků.

Memoáry významných autorů a zvláště dobrých spisovatelů mají velký ohlas a mohou být široké čtenářské obci zdrojem historických poznatků (např. *Moje šílené století* Ivana Klímy).

Naše církve – podobně jako ostatní církve – prožila v nepřátelské atmosféře komunistického období krušnou dobu; její členové – a zvláště faráři – o tom mohou podat autentické svědectví. A měli by to dělat! Do značné míry specifický osud měl farář Tomáš Bísek se svou rodinou; je proto dobře, že o něm vypráví ve své knížce *Ohledávání* s podtitulem *Doma, ve Skotsku a zase doma*. Vyprávění je poutavé a zaujme nejen jeho přátele a známé, ale i další členy církve; lidem mimo církve pak dává nahlédnout do prostředí, o němž neměli v té neradostné minulosti mnohdy ani potuchy.

Jen stručně popíšu život Tomáše Bíska. Když byl jako čerstvý inženýr na vojně, dozrálo v něm rozhodnutí věnovat se duchovní službě, po studiu na Komenského fakultě mohl díky pražskému jaru strávit rok na americkém teologickém učilišti. Po návratu byl zvolen farářem ve vysočinském sboru v Telecím, kde se po nějaké době dostal do hledáčku mocipánů – církevních tajemníků a STB. Jeho statečný postoj měl za následek ztrátu souhlasu vykonávat farářské povolání, musel pracovat jako lesní dělník a po několikaletých útrapách přistoupil na nabídku, aby se vystěhoval. Několik let sloužil jako farář ve Skotské reformované církvi a po pádu komunismu se

vrátil domů, vstoupil opět do církevní služby – až do odchodu do důchodu pracoval v pražském sboru na Spořilově a významně se podílel na vybudování sborového domu Milíče z Kroměříže na Jižním Městě.

Z tohoto suchého popisu životního běhu Tomáše Bíska je zajisté patrné, že nešlo o tuctový osud. Autor jej popisuje velmi barvitě a realisticky. Nevyhýbá se ani problematickým vztahům uvnitř církve, zvláště problémům, které na něj těžce doléhaly, když v různých úrovních církevní hierarchie nenacházel jen sympatie a postrádal více odvahy u bratří a sester. Velmi zajímavě jsou popsány také těžkosti, které jeho i celou rodinu provázely ve Skotsku, i při náročné výstavbě

nového sídla spořilovského sboru.

Zvláštní respekt si zaslouží, že se Biskovi vždy chovali jako Češi vyhnaní do ciziny, že vždy vychovávali své čtyři děti jako Čechy a že se vrátili do vlasti, jakmile to bylo možné – a to i za cenu částečného rozdělení rodiny. Zachovali si vždy pocit sounáležitosti s vlastí a naší církví, ačkoli za pobytu ve Skotsku neviděli šanci, že by se mohli domů vrátit. Přesto se na rozdíl od mnohých jiných našich občanů i členů církve nechtěli stát emigranty.

Memoáry Tomáše Bíska stojí za přečtení také jako svědectví o těžké kapitole života národa i církve a o statečnosti a pevnosti některých na jedné straně a malověrnosti, rezignaci, ba zradě jiných na straně druhé. A znovu opakuji, že jde o čtení poutavé.

Jaroslav Nadrchal

Neodsuzuju ho, že si našel jinou...

Kamarád mi v podvečer zavola, že se se mnou ještě dnes musí sejít. Na motorce dorazil do hodiny, a to od sebe bydlíme 35 km, každý na odvrácené straně hor. Ze slunce na zahradě a rušné domácnosti, kterou ovládala dětská smečka, jsme se stáhli do chládku hospody. Čekal nás ještě dlouhý červenový večer... Ženě to nevadilo; vycítila, že se něco děje. Nejprve chodil okolo horké kaše a až v hospodě ze sebe vysoukal: „Chci od Karly odejít, našel jsem si jinou“. Následoval dlouhý výčet okolností, které ho k chystanému kroku vedly, i zjištění, že mnohaletý vztah s Karlou prý nebyl než čirý klam (i z její strany), a nakonec, stojí za tím hlavně láska, pravá! Láska, kterou konečně našel, i když ji nehledal.

Karlu jsme znali léta a byla to teď i naše kamarádka. Bránice mi rázem ztěžkla. Protože jsem z jeho očí vyčetl, že už se stejně rozhodl. „Miluju“ takové podvojnosti. Lidi se přijdou poradit, ale záhy zjistíte, že už se stejně vlastně rozhodli. Aha, takže se přijel jen ujistit, jestli i teď budu jeho kamarád. Uvažuje, jaký společenský otrěs tím způsobí, a tak hledá, s kým pak bude moci ještě počítat. I po svržení bomby. Kdo ji ustojí?

Ptát se, jestli ta nová za to bude skutečně stát, je ponižující. Ptát se, jestli si myslí, že Karlu už dokonale poznal, je naivní. Ale můžu mu dát své požehnání,

byť jen hospodské, kamarádkské? Důvody rozchodu jsou mi v podstatě jedno. Zvlášť když nejsem ten, kdo jeho rozhodnutí ovlivnil. Neříkám, že jsem na něj byl našťvaný. Byl z toho špatný, skleslý. Bylo mi ho líto a spíše jsem hledal nouzový východ pro sebe sama.

Až po chvíli jsem se zmožil na zaujetí postoje slovy kostrbatě poskládanými: „Víš, že Ježíš je nejprve věrný svědek (Zj 1), a teprve pak soudce. Já nejsem ani věrný svědek vašeho vztahu, neřku-li vašeho důvěrného vztahu. Budou tě lidi soudit, ale na obhajobu ti chci říct, že kdo chce být žalobce, nesmí být soudce. A platí to i obráceně. Kdo z nás lidí okolo vás vám bude chtít dělat soudce, nesmí se stát žalobcem. Jinak to nebude spravedlivé...“ Na nic podstatnějšího jsem se nezmožil. Jen jsem ještě s povzdechem a očekáváním dodal: „Kéž bychom se vždycky s čistým svědomím rozhodovali tak jako apoštol Pavel, který sebevědomě prohlásil: ‚My jsme však nepřijali ducha světa, ale Ducha, který je z Boha, abychom poznali, co nám Bůh daroval... Člověk obdařený Duchem je schopen posoudit všechno, ale sám nemůže být nikým správně posouzen... Vždyť kdo poznal mysl Páně a kdo ho bude poučovat? My však mysl Kristovu máme.“ (1 K 2,12-16)

Adam Balcar

OZNÁMENÍ

Česko-německý work camp/dovolená v Herlíkovicích

Motto česko-německého pobytu v Herlíkovicích (24.–31.8) „Po stopách Hamburčana z českých Krkonoš“ navozuje dojem atmosféry dětinské hry. Popisuje však příběh jednoho ze tří milionů vysídlených sudetských Němců. Heinrich Fischer alias Hamburčan se narodil ve staré krkonošské chalupě, která po válce dostala jméno po národním správci konfiskovaného majetku Alexandru Kunzovi a dnes patří evangelické církvi. Jako námořník musel být navzdory svému

kontroverznímu životnímu příběhu pro místní horaly, pro které bylo moře jen vzdálenou představou, idolem a hrdinou, a proto dostal svoji přezdívku. Moře jako symbol touhy ale i zmaru v biblické terminologii tak vyjadřuje křehkost lidských osudů. V Herlíkovicích bude prostor pro debaty o česko-německých vztazích, ale i pro zábavu a výlety po horách. Ti, kteří chtějí za pobyt ušetřit, si jej mohou odpracovat. Přihlášku v češtině i němčině lze stáhnout na webových stránkách www.pratele-herlikovic.evangelnet.cz a odeslat do poloviny července.

Oscar Romero

Mír není produkt násilí

kreslí Kristian Malina

Oscar Romero se narodil roku 1917 v Salvádoru. Jeho otec z něj chtěl mít teologa, ale mladý Oscar se chtěl stát knězem. Ve 13 letech vstoupil do katolického semináře a stal se knězem. Studoval na Gregoriánském lyceu v Římě.

Později působil v chudém regionu Salvádoru. Mnozí byli překvapení, když byl později vysvěcen biskupem. Když v roce 1977 zabil jeho přítel kněz Rutila Grande, silně to Romera ovlivnilo. „Když jsem viděl mrtvého Rutila, uvědomil jsem si, že pokud ho zabil jsem pro to, co dělal, měl bych jít v jeho stopách,“ řekl Romero.

V Salvádoru totiž probíhala občanská válka. Na jedné straně stála vojenská vládní junta, podporovaná USA. Proti ní stály levicové síly a rolníci. Konflikt začal patrně kvůli sporům o půdu mezi rolníky a vojenskou juntou. Romero se otevřeně postavil proti násilí a porušování lidských práv.

Některé věci je možno vidět pouze skrz oči plačících...

Válka stála životy desetitisíců lidí. Romero měl velice populární rozhlasový pořad, ve kterém bojoval proti válce a násilí slovem. Každou neděli během rozhlasové mše slyšeli jména persekovaných, mučených, zabývaných a zraněných, mezi kterými bylo i mnoho kněží. Sam Romero byl v nebezpečí.

Proč, když nemůžete ochránit obyčejné lidi, byste měli chránit mne?

Romero napsal otevřený dopis americkému prezidentovi Carterovi, ve kterém jej žádal, aby přestal vojensky podporovat režim. Dostal bytostně zbrani a nábojů...

V roce 1980 se kanala mše v nemocniční kapli, během které se Romero obrátil na vojáky coby křesťany a vyzýval je k dodržování Božího řádu a lidských práv. Čekal však na něj smrt. Právě když Romero zvedal během obřadu kalich, zasypaly jej kulky člena komanda smrti.

Oscaru Romerovi nabídli přátelé ochranu a vůz s neprůstřelnými skly. Romero však tuto ochranu odmítl.

Pohřeb Oscara Romera byl největší protestní akcí v Salvádoru a patrně i v dějinách celé Latinské Ameriky. Za svoji činnost získal Oscar Romero nominaci na Nobelovu cenu míru, ale také mnoho nepřátel. Romerov odkaz překračuje hranice Salvádoru i katolické církve.

Pro rodinu s dětmi v náhradní péči

Naděje o. s. pobočka Litomyšl nabízí volný nadstandardní bezbariérový byt určený k trvalému bydlení početnější rodině s dětmi v náhradní rodinné péči. Krásná lokalita, tři minuty chůze do centra města, veškerá občanská vybavenost. K nastěhování od 1. září 2013, po domluvě možno dříve.

Další podrobné informace: Jitka Nádvorníková, vedoucí Naděje, o. s. pobočky Litomyšl, tel.: 775 868 275, j.nadvornikova@nadeje.cz.

Evangelický měsíčník

ČESKÝ BRATR

vydává Českobratrská církev evangelická

**Chystáme:
Prázdninové dvojčíslo 7+8
V cyklu profesní svět
Záchranář/Hasič**

REDAKČNÍ RADA

šéfredaktorka: Daniela Ženatá
redaktorka: Gabriela Fraňková Malinová
členové: Adam Balcar, Romana Čunderlíková,
Šárka Grauová, Pavel Hanych, Jiří Hoblík,
Jan Kirschner, Tomáš Pavelka,
Jana Plíšková, Lenka Ridzoňová

NA OBÁLCE

alegorická socha Spravedlnosti
od sochaře Josefa Dietricha (1677–1753)
České Budějovice, foto: Wikimedia

REDAKČNÍ UZÁVĚRKA

Redakční uzávěrka prázdninového dvojčísla je 16. 6. 2013. Vyhrazujeme si právo nevyžádané příspěvky krátit.

DISTRIBUCE PRO ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ

elektronicky a ve zvukové podobě: Diakonie
ČCE, Klimentská 18, 110 05 Praha 1,
tel.: 222 316 306, e-mail: szp@diakoniecce.cz

TISKNE

OPUS v.d.i.
Janáčkovo nábřeží 1075/27
150 00 Praha 5
(ev. č. MK ČR E810), vychází 12x ročně,
jednotlivá čísla 25 Kč, předplatné 290 Kč,
do zahraničí 790 Kč.
Informace o předplatném
podá, objednávky rozšiřuje
(i do zahraničí) redakce

ADRESA REDAKCE A ADMINISTRACE

Jungmannova 9, p. p. 466,
111 21 Praha 1,
tel.: 224 999 236,
e-mail: ceskybratr@e-cirkev.cz,
www.e-cirkev.cz, sekce Publikace,
časopis Český bratr

www.ceskybratr.cz